

Digitaliseret af | Digitised by



**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Chateaubriand.; Chateaubriand ; ved Johannes Jørgensen.

Titel | Title:

Atala

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kbh. : P. Hauberg og Jul. Gjellerup, [1888]

Fysiske størrelse | Physical extent:

102 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author



Chateaubriand.

ATALA.

1888.

58, - 238.

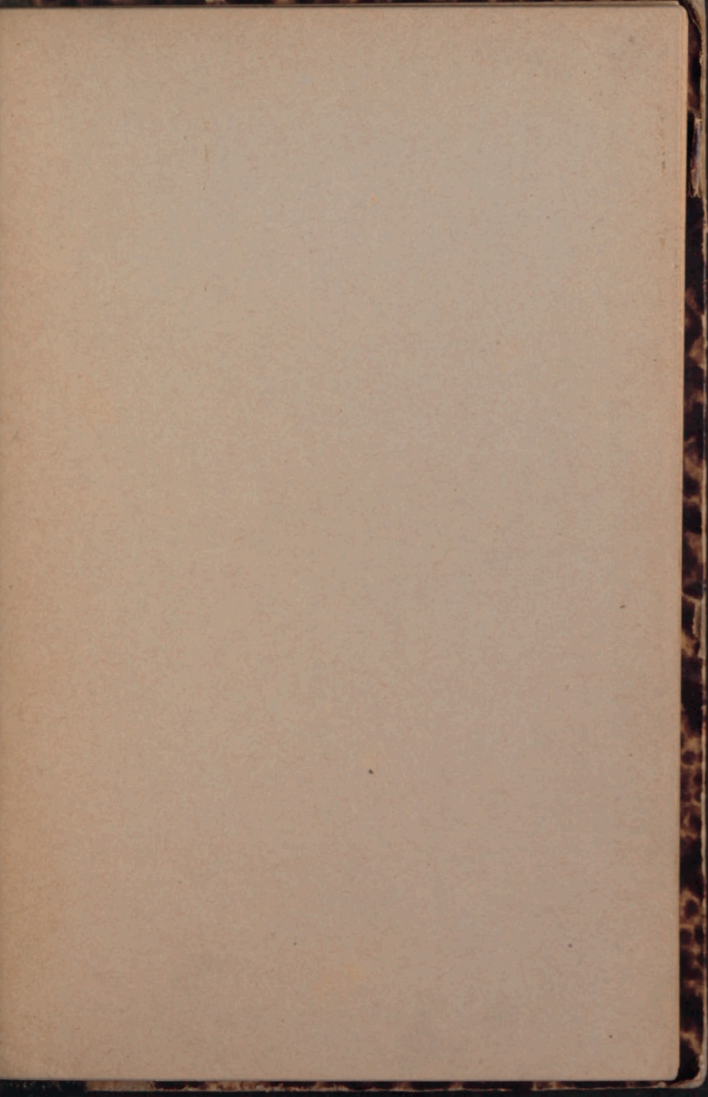
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

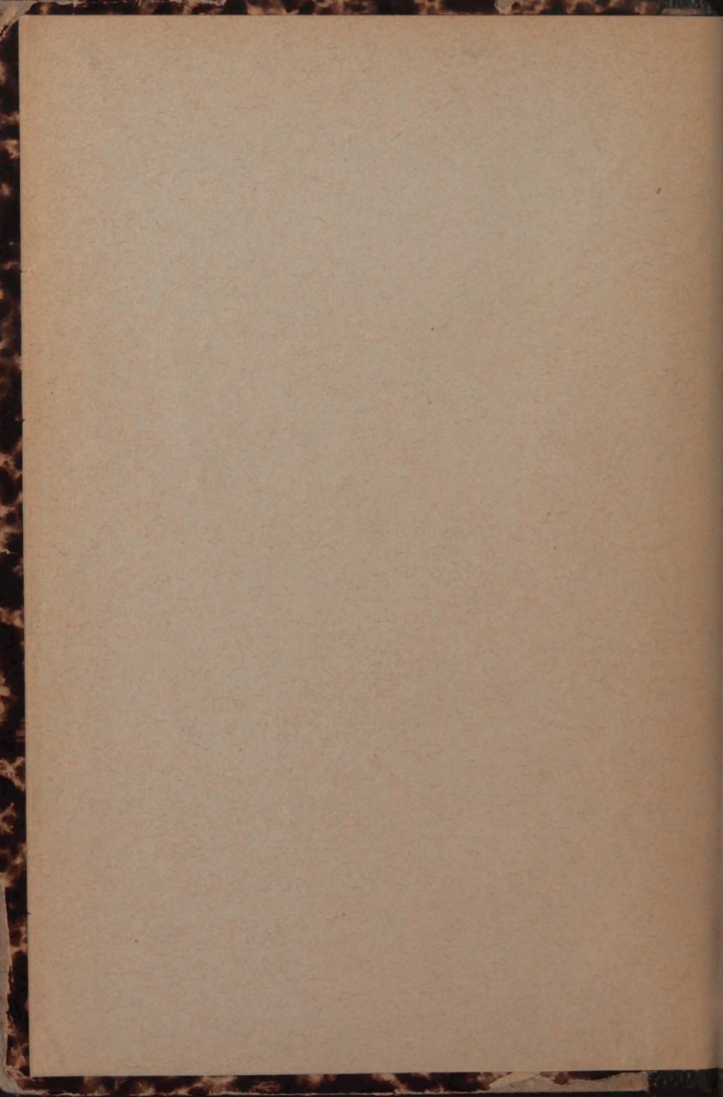


1 1 58 0 8 10714 2

+Rep









F DANSK FOLKEBIBLIOTHEK

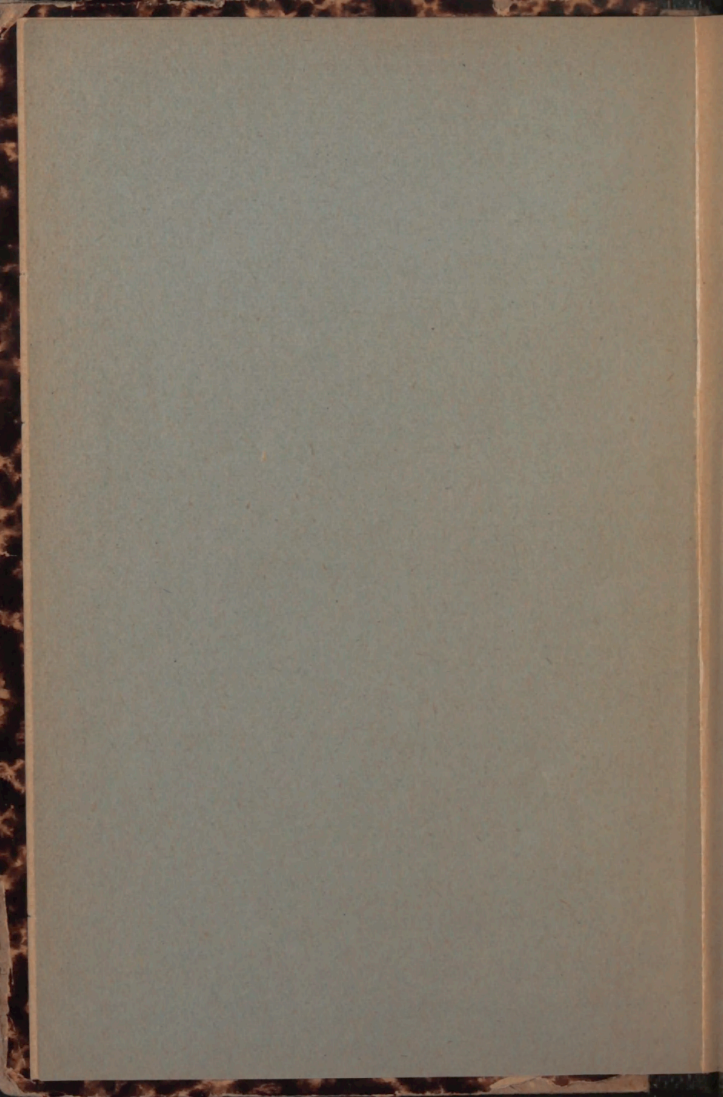


N^o 19.

Chateaubriand:

Atala.

Pris 25 Øre.



Chateaubriand:

ATA LA.

Ved

Johannes Jørgensen.

København.

gt af P. Hauberg & Comp. og Jul. Gjellerup.

Hoffensberg & Trap's Etabl.

1888

Grev François Renè Chateaubriand blev født d. 4. Septbr. 1768 i den bretonniske Havnestad St. Malo. Atten Aar gammel traadte han ind i den franske Hær og gjorde fire Aar efter en Rejse til Nordamerika. Under Revolutionen kæmpede han i Emigranternes Rækker, blev saaret ved Thionville og flygtede saa til England, hvorfra han først vendte hjem i 1799. Hans første Værker „Atala“, „René“ og „Kristendommens Aand“ der udkom i Aarene 1801—2, gjorde ham med ét til en berømt Mand. Bonaparte udnævnte ham til Gesandtskabssekretær i Rom, hvilken Stilling han dog snart forlod for at begynde en længere Rejse gennem Grækenland, Palæstina, Ægypten og Spanien. Denne Pilgrimsfart fødte Ideen til hans store Digt „Martyrerne“. Chateaubriands følgende Liv var væsenlig viet Bourbonnernes Politik. Han døde i Juli Maaned Revolutionsaaret otte-og-fyrre.

Chateaubriands samlede Værker fylder fjorten store Bind, men hans Poesis fineste Duft er bunden i de faa Blade, der rummer „Atala“ og „René“. Disse Siders simple Fortælling viser os — trods alle de sentimentale Taarer, Linjerne drypper med — vore Dages Kulturmenneske i sin første Kim — en lykkehigende Sjæl, hvis livssaarede Tanker træt søger Freden i Rousseaus lovsungne Natur, men ingen ævner at finde. En stille, tungsindig Profil, alene i Urskovenes mennesketomme Øde — stirrende, maaske lidt teatralisk-haabløst, mod Solen, der er nede, og svøbende sin Sorg i farverige Billeder og blødt faldende Sætningers mørke, vege Vellyd.



Atala.

Prolog.

Frankrig besad fordum ovre i Nordamerika et uhyre Rige, som bredte sig fra Labrador til Florida og fra Atlanterhavets Bredder til Kanadas fjærneste Sør. Fire store Floder — fødte i de samme Bjerge — gennemskar disse umaadelige Egne; Sanct Lawrencefloden, som mod Øst løber ud i Bugten, der bærer dens Navn; Vestfloden, som ruller sine Vande mod ukendte Have; Floden Bourbon, der søndenfra flyder ud i Hudsonsbugten; og Mississippi, som falder ud i den mexikanske Golf.

Denne sidste Flod vander paa en Strækning af mer end tusind Mil et yndigt Land, som af de forenede Staters Indbyggere kaldes det nye Paradis, og som de franske har givet det vellydende Navn Louisiana. Tusind andre Floder, der alle løbe ud i Mississippi — Missouri, Illinois, Akanza, Ohio, Tennessee — fede denne Egn med deres Dynd og frugtbar-gøre den med deres Vande. Naar alle Flo-

derne svulmer efter Vinterens Oversvømmelser og naar Stormen har væltet hele Mure af Skov, samle de oprykkede Trær sig ved Flodkilderne. Snart kliner Dyndet dem sammen, Lianer binde dem til hinanden, Planter slaa Rod paa disse Ruiner og fæstne dem yderligere. De skummende Bølger slæbe dem ned til Mississippi; Floden griber dem, driver dem ud i den mexikanske Golf, sætter dem paa Grund paa en Sandbanke og forøger saaledes Antallet af sine Mundinger. Nu og da løfter den sin Røst, idet den løber forbi Bjærgene, og breder sine skyllende Vande om Skovenes Søjlerækker og Indianergravenes Pyramider — en Ørkenens Nil. Men det yndefulde er altid forenet med det storladne i disse Naturscener: medens Strømmen ude i Midten slæber Lig af Ege og Graner ud mod Havet, ser man Bølgerne inde ved Kysten slænge flydende Ør af Arum og Aakander op paa Land, hvor de gule Blomster løfte sig som smaa Faner. Grønne Slinger, blaa Hejrer, blegrode Flamingoer, unge Krokodiler gaa om Bord paa disse Baade af Blomster og sætte deres Gyldensejl til for i en slumrende Nattetime at lande i en eller anden af Flodens gemte Vige.

Mississippis Bredder frembyde det mest overordentlige Skue. Paa den vestlige Bred bølge Savannerne sig ud af Synsvidde; deres Græs-Vover synes at flyde ind i Himlens Blaa og forsvinde. Paa disse grænseløse Prærier

ser man Hjorde paa 3—4000 vilde Bøfler strejfe om. Undertiden svømmer en bedaget Bison over til en af Øerne i Floden, hvor den lægger sig til Ro mellem de høje Planter. At dømme efter dens Pandes maanekrummede Hornprydelser og efter dens ældegraa, dyndfyldte Skæg skulde man antage den for en Flodgud, der sender et tilfreds Blik ud over sine Vandes Vælde og Flodbreddernes vilde Frugtbarhed. Saaledes er Scenen paa den vestlige Bred; men den gaar paa den modsatte Side over i en beundringsværdig Modsætning. Hængende ud over Strømmenes Løb, klyngende sig sammen paa Klipperne og op over Bjærgene, spredte gennem Dalene blande Trær af alle Former og Farver og alle Arter af Duft sig med hverandre, vokse sammen og stige op i Luften til Højder, der trætte Øjet. Vilde Vinranker, Bignonier, Æselsagurker sno sig om disse Trærs Fødder, entre op ad deres Stammer, klavre ud paa deres yderste Grene, springe fra Valbirken til Tulipantræet og fra Tulipantræet til Stokrosen, idet de danné tusind Grotter og Hvælvinger og Buegange. Ofte forvilde disse Lianer sig fra Træ til Træ og overskride saaledes Arme af Floden, over hvike de kaste deres Blomsterbroer. Op fra disse Løvmasser hæver Magnolien sin ubevægelige Kegle; kronet af sine store, hvide Roser behersker den hele Skoven uden anden Rival end Palmetræet, som vugger sine lette Vifter af grønt i dets Nærhed.

En Mængde Dyr er anbragte i disse skjulte Tilflugtssteder af Skaberens Haand og fylde Skovene med fængslende Liv. I Udkanten af Skovvejene ser man Bjørne, berusede af Druer, vakle paa Elmenes Grene; Rensdyr bade sig i en Sø; sorte Egern lege i Løvtykningen; Spottefugle og virginske Duer af en Spurvs Størrelse flyve ned paa Grønsværet, der er rødt af Jordbær; grønne Papegøjer med gule Hoveder, purpurstænkede Spætter, ildfarvede Kardinalfugle klatre om oppe i Cyprestoppene; Kolibrier finkle paa Floridajasminerne, og fuglefangende Slinger hvisle oppe fra Trækuplerne, hvor de vugge sig frem og tilbage ligesom Lianer. Hvis alt er Stilhed og Ro paa Savannerne hinsides Floden, saa er alt her derimod evig summende Bevægelse: Banken af Næb mod Egestammer — de gaaende Dyrs Raslen og Lyden af Frugterne, som knaser mellem deres Tænder; Bølgernes Klukken, de svagt sukkende Lyd, den dumpe Susen og den bløde Kurren langt borte fylde disse Ørkner med veg, vild Musik. Men naar en Brise aander Liv i denne Ensomhed, faar alle disse Væsener til at bevæge sig, forvirrer disse Masser af hvidt, af luftblaat og grønt og Rosenlød; blander alle disse Farver og samler al denne Hvisken, saa stiger der Lyd fra Skovdybet og fødes der Syner for Øjet, som jeg forgæves vilde søge at gøre dem forstaaelige,

der aldrig har vandret over denne Naturens Jomfrujord.

Efter Mississippis Opdagelse ved Pater Marquette og den ulykkelige la Salle sluttede de første Franskmand, der slog sig ned ved Biloxi og Ny-Orleans, Forbund med Natchez-Indianerne, hvis Magt var meget frygtet i disse Egne. Stridigheder og gensidig Misundelse farvede sidenhen Gæstfrihedens Jordbund med Blod. Der var mellem disse vilde en Olding ved Navn Chactas, som for sin Alders, sin Klogskabs og sin Levevisdoms Skyld var Ørknernes Patriark. Som alle andre havde han købt Dyd med Ulykke. Ikke blot den ny Verdens Skove var fyldte af hans Vanskæbne — han bar den lige til Frankrigs Kyster. Holdt tilbage paa Galejerne i Marseille ved en grusom Fejltagelse men atter sat i Frihed, var han bleven præsenteret for Ludvig den fjortende, havde været til Stede ved Festerne i Versailles, ved Opførelser af Racines Tragedier og ved Bossuets Ligtaler — kort sagt: den vilde havde set Samfundet i sin højeste Pragt og Udvikling. Chactas var nu vendt tilbage til sit Fædreland, hvor han havde levet i Fred flere Aar. Men selv denne Lykke lod Himlen ham ikke nyde ublandet; Oldingen var bleven blind. En ung Pige ledsagede ham langs Mississippis Bredder, som Antigone fordem ledede Oedips Fod ved Kithæron, eller som Malvina førte Ossian over Morvens Klipper.

Til Trods for de talrige Uretfærdigheder, som Chactas havde lidt af Franskmandene, elskede han dem alligevel. Han mindedes Fénélon, hvis Gæst han havde været, og ønskede at kunne gøre dette ophøjede Menne-skes Landsmænd en Gentjeneste. Der frem-bød sig en gunstig Lejlighed hertil. I Aaret 1725 ankom en Franskmand ved Navn René, dreven af Lidenskaber og Ulykke, til Louisiana. Han drog op ad Mississippi, til han naaede Natchezindianerne, og bad om at maatte blive optaget som Kriger i deres Stamme. Da Chactas havde udspurgt ham og fundet, at han var urokkelig i sin Beslutning, adopterede han ham og gav ham en Indianerpige ved Navn Celuta til Hustru. Kort Tid efter dette Ægteskab beredte de vilde sig til at gaa paa Bæverjagt. Chactas udnævnes til Trods for sin Blindhed af de ældstes (Sachem'ernes) Raad til Fører for Ekspeditionen paa Grund af den Ærefrygt, Indianerstammerne nærede for ham. Bønnerne og Fasten begynder; Troldmændene fortolke Drømmene; man raad-spørger Husdyrene; man ofrer Harpiks; man brænder Traade af Elsdyrtinger i Ilden; man undersøger, om de knitre i Flammerne, for deraf at erfare Aandernes Vilje; man drager endelig af Sted efter at have spist den hellige Hund. René er i Troppen. Ved Hjælp af Modstrømmene gaa Pirogerne op ad Missisipi og komme ind i Ohios Leje. Det er Efteraar.

Kentuckys pragtfulde Ødemarker aabne sig for den unge Franskmands forbavsede-Blik. En maanelys Nat, men alle Natchez-Mændene sove i Bunden af deres Piroger, og den indianske Flaade med sine Skindsejl oppe flyver af Sted for en let Brise, beder René, der er bleven ene med Chactas, denne om at fortælle ham sine Oplevelser. Oldingen lover at opfylde hans Ønske; de sætte sig i Pirogens Bagstavn, og han begynder med følgende Ord.

Jægerne.

„Det er en besynderlig Skæbne, kære Søn, der forener os. Jeg ser i dig den civiliserede, som ønsker at blive en vild; du ser i mig den vilde Mand, som den store Aand (af hvad Aarsag, veed jeg ikke) har villet civilisere. Vi ere traadte ind paa Livsbanen fra hver sin Ende — nu hviler du dig paa min Plads, og jeg har siddet paa din: vi maa saaledes have et fuldstændigt forskelligt Syn paa Tingene. Hvem af os, du eller jeg, har vundet eller tabt mest ved denne Skiften Plads? Det ved kun Aanderne, for den ringeste af dem har mere Viden end alle Mennesker tilsammen.

Til næste Blomstermaan¹⁾ vil det være syv Gange ti Snefald og ti Snefald til, siden min Moder satte mig ind i Verden paa Mississippis Bredder. Spanierne havde for ikke længe siden slaaet sig ned i Pensacolabugten, men ingen hvid boede endnu i Louisiana. Jeg var næppe sytten Bladefald gammel, da jeg gik med min Fader, Krigeren Utalissi, mod Muscogulgerne, en mægtig Nation i Florida. Vi forenede os med Spanierne som vore allierede, og Slaget stod ved en af Maubileflodens Arme. Areskui²⁾ og Aanderne vare os ikke gunstige. Fjenderne sejrede; min Fader mistede Livet; jeg blev saaret to Gange, medens jeg forsvarede ham. O, hvorfor steg jeg ikke den Gang ned i Sjælens Rige: jeg vilde da have undgaaet de Ulykker, som ventede mig paa Jorden. Aanderne vilde det anderledes; jeg blev slæbt med af de flygtende til St.-Augustin. I denne By, der nylig var opbygget af Spanierne, var jeg lige ved at blive ført til de mexikanske Miner, da en gammel Kastillianer ved Navn Lopez rørtes over min Ungdom og Troskyldighed og tilbød mig et Tilflugssted i sit Hjem, hvor han, der var ugift — boede med en Søster.

Begge grebes af de ømmeste Følelser for mig. Man opdrog mig med megen Omhu; man gav mig Lærere af alle Slags. Men efter at have tilbragt tretten Maaneder i Saint-

¹⁾ Maj. ²⁾ Krigsguden.

Augustin, blev jeg greben af Væmmelse ved Bylivet. Jeg hentæredes synligt: snart stod jeg Timer igennem uden at røre mig og saa ud mod de fjærne Skovkamme; snart fandt man mig siddende ved en Flod, hvis Vande jeg bedrovet saa løbe forbi. Jeg maledede for mig selv de Skove, hvorigennem disse Bølger havde rullet, og min Sjæl var helt fuld af Ensomheden. Jeg kunde ikke længer modstaa Længslen tilbage mod de øde Egne, og en skønne Morgen gik jeg ind til Lopez med min Bue og mine Pile i den ene Haand, mine europæiske Klæder i den anden. Jeg overgav dem til min ædelmodige Beskytter, for hvis Fødder jeg faldt ned under strømmende Graad. Jeg kaldte mig selv med de værste Navne, jeg kunde finde; jeg anklagede mig selv for Uaknæmlichkeit. „Men du ser det jo, min Fader,“ sagde jeg til ham, „jeg dør, hvis jeg ikke faar Lov til at vende tilbage til mit Indianerliv.“

Lopez søgte i sin første Overraskelse at faa mig til at afstaa fra mit Forsæt. Han forestillede mig de Farer, jeg vilde være udsat for — jeg kunde jo paa ny falde mellem Muscogulgernes Hænder. Men da han saa, at jeg var besluttet paa at vove alt, brast han i Graad, trykkede mig til sit Bryst og udbrød: „Gaa, du Naturens Barn, tilbage til den Menneskets Uafhængighed, som Lopez ikke vil berøve dig! Hvis jeg ikke var saa gammel,

vilde jeg følge dig ud i Ødemarkerne, hvor ogsaa jeg har søde Minder, og lægge dig i din Moders Arme igen. Naar du nu færdes i dine Skove, saa tænk en Gang imellem paa den gamle Spanier, der viste dig Gæstfrihed, og husk — for at du deraf kan lære at elske din Næste — at det første, du har erfaret om Menneskets Hjærte, har talt til dets Fordel.“ Lopez sluttede med en Bøn til de kristnes Gud, hvis Dyrkelse jeg havde nægtet at deltage i, og vi skiltes ad under Hulken.

Det varede ikke længe, før jeg blev straffet for min Utaknemlighed. Min Uerfarenhed gjorde, at jeg forvildede mig i Skovene, og jeg blev tagen til Fange af en Skare Muscogulger og Seminoler, som Lopez havde forudsagt mig det. Min Klædning og Fjerene paa mit Hoved viste, at jeg var en Natchez. Man bandt mig, om end kun let — jeg var jo saa ung. Simaghan, Flokkens Fører, vilde have mit Navn at vide; jeg svarede: „Jeg hedder Chactas, Søn af Utalissi og Sønesøn af Misku, der har taget mer end hundrede Skalper fra Muscogulgerne“. Simaghan sagde til mig: „Glæd dig, Chactas, Søn af Utalissi og Sønesøn af Misku, du vil blive brændt i den store Landsby.“ Jeg svarede: „Det er godt,“ og jeg istemte min Dødssang.

Skøndt jeg var Fange, kunde jeg dog ikke i de første Dage lade være med at beundre mine Fjender. Muscogulgerne og i Særdeles-

hed deres Forbundsfæller Seminolerne, straale af Munterhed, Elskværdighed og Tilfredshed. De taler meget og flydende; deres Sprog er harmonisk og nemt. Ikke en Gang Alderen kan berøve Stammehøvdingerne denne glade Ligefremhed; lige som Skovens gamle Fugle blande de endnu deres ældede Sange i deres unge Afkoms nye Melodier. Kvinderne der fulgte med Troppen viste mig en øm Medlidenhed og elskværdig Nysgærrighed. De udspurgte mig om min Moder, om mit Livs første Tid; de vilde vide, om man havde hængt min Vugge under Ahorntræets blomstrende Grene, og om Vindene gyngede mig dør i Nærheden af de smaa Fugles Reder. Der var de tusinde Spørgsmaal om mit Hjertes Tilstand. De spurgte mig, om jeg havde set en hvid Hind i mine Drømme, og om Træerne i den hemmelige Dal havde raadet mig til Elskov. Jeg svarede i min Naivetet alle disse Mødre og Døtre og Hustruer; jeg sagde til dem: „I skænker Dagen Ynde, og om Natten er I som en elskelig Dagg. Mennesket udgaar af Eders Skød for at hænge sig ved Eders Bryster og Eders Mund og I kender Trolddomsord, der dysser alle Smerter i Slummer. Det har hun sagt, som fødte mig til Verden, og som aldrig mere skal faa mig at se. Og saa sagde hun, at Jomfruer var hemmelighedsfulde Blomster, som man fandt paa ensomme Steder.“

Disse Lovtaler fornøjede Kvinderne meget; de overvældede mig med alle Slags Gaver; de bragte mig Ahornsukker, Maiskager, Bjørneskinker, Bæverskind og Konkylie til at pynte mig med og Mos til at ligge paa. De sang og lo med mig, og saa lige med et — grebe de sig i at udgyde Taarer ved Tanken om, at jeg skulde brændes.

En Nat, da Muscogulgerne havde slaaet Lejr i Randen af en Skov, sad jeg ved Baalet sammen med den Jæger, som skulde passe paa mig. Pludselig hørte jeg en Klædnings Raslen hen over Græsset, og en halvt tilsløret Kvindeskikkelse kom hen og satte sig ved min Side. Taarer trillede ud under hendes Øjenlaage, og et lille Guldkors funkede paa hendes Bryst i Skæret fra Baalet. Hun var smuk; hendes Ansigt var præget af noget ubeskriveligt paa én Gang dydigt og lidenskabeligt, som øvede en uimodstaaelig Tiltrækning. Hun forenede dermed endnu sartere Yndigheder, en sjælden Finfølelse forenet med en dyb Melankoli aabenbarede sig i hendes Blik; hendes Smil var himmelsk.

Jeg troede, at det var „den sidste Kærligheds Jomfru“ — Jomfruen, som man sender Krigsfangerne for at forsøde deres Grav. I denne Tro sagde jeg — stammende og i en Forvirring, som dog ikke kom af Frygt for Baalet — til hende: „Jomfru, De er værdig til den første Kærlighed. De er ikke

skabt til den sidste. Et Hjærte, som snart vil holde op at slaa, vil daarlig kunne banke i Takt med Deres. Hvorledes blande Døden og Livet? Lad en anden blive lykkeligere end jeg — Lad lange Favntag forene Lianen og Egen.“

Den unge Pige sagde da til mig: „Jeg er ikke den sidste Kærligheds Jomfru. Er du kristen?“ Jeg svarede, at jeg ikke havde forraadt min Hyttes Aander. Ved disse Ord gjorde Indianerpigen en ufrivillig Bevægelse. Hun sagde til mig: „Jeg beklager, at du ikke er andet end en stakkels Afgudsdyrker. Min Moder har gjort mig til kristen, jeg hedder Atala, Datter af Simaghan med Guldarmbaandene, Høvdingen over Krigerne i denne Trop. Vi begive os til Apalachuchla, hvor du vil blive brændt“. I det Atala sagde dette, rejste hun sig og gik.“

Her blev Chactas nødt til at afbryde sin Beretning, Minderne trængte sig i Mængde ind paa hans Sjæl; hans udslukte Øjne vædede hans rynkede Kinder med Taarer, ligesom to Kilder, skjulte i Jordens dybe Nat, forraade sig ved Vandet, der pibler ud mellem Klipperne.

„O min Søn“ begyndte han endelig igen „du ser, at Chactas ikke er saa vis, som Rygtet gaar. Ak, mit kære Barn, selv naar Menneskene ikke kan se længer, kan de dog endnu stadig græde. — Flere Dage forløb, og Høvdingens Datter kom hver Aften og talte

med mig. Søvnens flygtede fra mine Øjne, og Atala fyldte mit Hjerte som fordem Min-
derne om mine Fædres Grave.

Den syttende Marschdag, hen imod den Tid, da Døgnfluene stiger op fra Vandet, kom vi ud paa den store Præri Alachua. Den er omgivet af Høje, som skjule sig bag hverandre, og som op ad deres Skrænter bære Skove af høje Kopaltræer, Magnolier, Citrontæer og grønne Ege. Høvdingen udstødte „Holdt“-Raabet, og Troppen slog Lejr ved Foden af Bakkerne. Man anbragte mig i en Udkant, nær ved en af disse naturlige Brønde, der er saa bekendte i Florida. Jeg blev bunden til en Træstamme; en Kriger holdt utaalmodig Vagt hos mig. Jeg havde næppe tilbragt nogle Øjeblikke paa dette Sted, før Atala viste sig under Storakstræerne ved Kilden. „Jæger“ sagde hun til Muscogulgen „hvis du vil forfølge Hjorten, skal jeg passe paa Fangen“. Krigeren dansede af Glæde over Høvdingedatterens Ord; han sprang op ad Højen, og hans Skridt tabte sig ud over den lydtomme Slette.

Sælsomme Modsigelser i Menneskehjertet! Jeg, der saa inderlig havde ønsket at sige mine inderste skjulte Tanker til hende, jeg allerede elskede som Solen — jeg stod nu raadvild og forvirret, og jeg tror hellere, jeg vilde have ligget nede i Brønden mellem Krokodilerne end været alene med Atala. Ørken-

datteren var ligesaa forvirret som hendes Fange: vi iagttog begge en dyb Tavshed; Kærlighedens Aander havde gemt vore Ord. Endelig gjorde Atala en Anstrængelse og sagde: „Kriger, du er kun let bunden, du kan nemt undslippe.“ Ved disse Ord blev min Tunge atter dristig, og jeg svarede: „Svagt bunden, o Kvinde“ men vidste ikke, hvorledes jeg skulde fuldende Sætningen. Atala nølede nogle Øjeblikke; saa sagde hun: „Frels dig“. Og hun løste mig fra Træstammen. Jeg greb Rebet; jeg lagde det i den fremmede Piges Haand, idet jeg tvang hendes smukke Fingre sammen om det. „Tag det igen! Tag det igen!“ udbød jeg. „Du er jo afsindig“ sagde Atala med bevæget Stemme. „Ulykkelige, ved du ikke, at du vil blive brændt? Hvad er din Mening? Husk, at jeg er en frygtelig Hovdings Datter.“ „Der var en Tid“ svarede jeg grædende, „da ogsaa jeg blev baaren i et Bæverskind ved en Moders Skulder. Min Fader havde en smuk Hytte, og hans Geder drak tusinde Strømmes Vand: nu strejfer jeg om uden Fædreland. Naar jeg en Gang ikke længer er til, saa vil ingen Ven lægge Løv over mit Lig for at skærme det mod Fluerne. En ulykkelig fremmeds Legeme bryder ingen sig om.“

Disse Ord rørte Atala. Hendes Taarer faldt ned i Brønden. „Aa“, sagde jeg hurtigt „hvis dit Hjærte talte samme Tungemaal som

mit. Staar Ørkenen os saa ikke aaben? Har Skovene ikke Afkroge nok, hvor vi kunde skjule os? Behøver Hytternes Børn da saa meget for at være lykkelige! O min højt elskede! du, der er skønnere end en Ægte-mands første Drøm! fat Mod og følg mine Fjed“. Saaledes faldt mine Ord. Atala svarede mig med øm Røst. „Min unge Ven, du har lært de hvides Sprog! det er let at daare en Indianerpige.“ — „Hvorledes“, udbød jeg, „du kalder mig din unge Ven — mig, den stakkels Slave —“. Hun lænede sig ind til mig: „Min stakkels Slave . . .“ Jeg svarede fyrigt: „Lad da et Kys overbevise mig om din Tro . . .“ Atala bønhoerte mig. Som en Hjortekalv synes at hænge ved Lianernes rosenfarvede Blomster, dem den griber med sin fine Tunge paa Bjærghraaningen, saaledes hang jeg ved min Elskedes Læber.

„Ak, min kære Søn! Smerten bor nær ved Glæden! Hvem havde kunnet tro, at Atala, i samme Øjeblik, som hun gav mig det første Tegn paa sin Kærlighed, vilde tilintetgøre alle mine Forhaabninger? Hvor forbavsedes ikke Chactas' Haar, der nu ere hvide af Ælde, da Høvdingedatteren udtalte disse Ord: „Smukke Fange! jeg har været taabelig nok til at give efter for din Attraa, men hvor vidt vil ikke denne Lidenskab føre os? Og min Religion skiller mig for bestandig fra dig . . . O min Moder, hvad har du

gjort?" Atala tav pludselig stille som for at holde, jeg véd ikke hvilken skæbnesvanger Hemmelighed tilbage, der var ved at undfly hendes Læber. Hendes Ord styrtede mig i Fortvivlelse. „Nu vel," udbød jeg, „jeg vil være ligesaa grusom; jeg vil ikke flygte. Du skal se mig midt i Luerne; du skal høre mit Køds Knitren! saa vil du vel glæde dig." Atala greb mine Hænder mellem begge sine. „Stakkels unge Afgudsdyrker" udbød hun. „Jeg ynkes over dig. Vil du da, at jeg skal græde mit Hjærte itu? Hvor usaligt, at jeg ikke kan flygte med dig! Ulykkeligt har din Moders Liv været, o Atala! Hvorfor kaster du dig ikke ned til Krokodilerne i Brønden?"

I samme Øjeblik begyndte Krokodilerne deres Brølen, ti det var nær ved Solnedgang. Atala sagde til mig: „Lad os forlade disse Steder." Jeg drog Simaghans Datter med mig hen til Højderne, hvis Forbjærge omrammede grønne Bugter af Savannens Græshav. Ude i Ødemarken var alt tyst og pragtfuldt. Storken skreg paa Reden; Skovene genlød af Vagtelens ensformige Sang, af Pappegøjens Fløjten, Bisonernes Brøl og Seminolerhestenes Vrinsken.

Vor Vandring var tavs. Jeg gik ved Siden af Atala; hun holdt i Enden af Rebet, som jeg havde nødt hende til at tage tilbage igen. Snart udgød vi Taarer, snart prøvede vi paa at smile. Et Blik snart løftet mod

Himlen, snart fæstet paa Jorden; et Øre, der lyttede til Fuglesangen; en Armbevægelse ud mod den synkende Sol; et ømt Haandtryk, en snart bølgende, snart rolig Barm, „Chactas“ og „Atala“ Gang efter Gang i bløde Tonelag... o du første Elskovsvandring! dit Minde maa være almægtigt, siden det endnu efter saa mange Ulykkens Aar kan bevæge den gamle Chactas' Hjærte!

Hvor de dødelige, der gribes af Liden-skaben, ere ufattelige. Jeg havde nylig forladt den ædelmodige Lopez, nylig udsat mig for alle Farer for at være fri; og i et Øjeblik havde en Kvinde ændret alle Tilbøjeligheder, alle mine Beslutninger og alle mine Tanker; Jeg havde glemt mit Fødeland, min Moder, min fædrene Hytte, jeg var ligegyldig for alt, hvad der ikke var Atala. Uden Evne til at hæve mig til menneskelig Fornuft, var jeg pludselig falden tilbage i en Slags Barndom; og langt fra selv at kunne gøre noget for at unddrage mig de Onder, der ventede, havde jeg snarere kunnet trænge til, at en anden havde draget Omsorg for min Søvn og mine Maaltider. Det var derfor omsonst, at Atala, ude paa Savannen, kastede sig paa Knæ og bad mig forlade hende. Jeg svarede hende, at jeg vilde vende alene tilbage til Lejren, hvis hun nægtede at binde mig til mit Træ. Hun blev nødt til at gøre, som jeg vilde, i Haab om en anden Gang at kunne overtale mig.

Aftenen efter denne Dag, der havde afgjort mit Livs Skæbne, standsede Troppen i en Dal, ikke langt fra Seminolernes Hovedstad Cascovilla. Disse Indianere danne sammen med Muscogulgerne et Forbund, som kaldes Creeks. Palmelandets Datter kom til mig ved Midnat. Hun ledte mig ind i en stor Fyrreskov og gentog sine Bønner. Uden at svare tog jeg hendes Hænder i mine og tvang denne forvildede Hind til at strejfe om med mig i Skoven. Det var en dejlig Nat. Luftens Aand rystede sine blaa Lokker, der var tunge af Fyrrenes Balsamduft, og man indaandede den svage Ambravellugt, som Krokodilerne, der sov under Flodens Tamarinter, udsendte. Maanen funkede midt i det pletløse Azur og dens perlegraa Lys slørede Skovenes vage Kam. Der hørtes ingen Lyd uden en fjærn ubestemt Harmoni inde i Skovdybet — som om Ensomhedens Sjæl sukkede midt i dette endeløse Øde.

Mellem Træerne så vi en ung Mand, der med sin Fakkell i Haanden lignede Foraarets Genius, som løber gennem Skovene for at vække Naturen. Det var en Elsker, som æskede sin Skæbne afgjort ved sin Elskerindes Hytte. Hvis Jomfruen slukker Faklen, tager hun mod hans Løfter — hvis hun tilslører den uden at slukke den, giver hun sin Bejler Kurven.

Idet Krigeren gled forbi i Mørket, sang han disse Ord:

„Om Dagen vil jeg vandre paa Bjærgtinderne for at søge min ensomme Due mellem Skovens Ege.

Om hendes Hals har jeg bundet en Kæde af Porcellænskonkyljer; der er tre røde Korn deri for min Kærlighed, tre violette for min Frygt, og tre blaa for det, jeg haaber.

Mila har en Hermelins Øjne, og hendes Haar er let som en Rismark; hendes Mund er en rød Konkylje, randet med Perler; hendes to Bryster ere som to pletfri Kid, fødte paa samme Dag af samme Moder.

Gid Mila vil slukke min Fakkell! Gid hendes Mund vil aande vellysttungt Mørke over den! jeg vil frugtbargøre hendes Liv. Fædrelandets Haab vil hænge ved hendes frugtbare Bryster, og jeg vil ryge min Fredspibe ved min Søns Vugge!

Lad mig vandre Dagen lang paa Bjærgtinderne for at søge min ensomme Due mellem Skovens Ege!“

Saaledes sang den unge Mand, og hans Ord bragte Uro i min Sjæl og fik Atala til at skifte Lød. Vore Hænder skælvede. Men vi bleve dragne bort fra dette Skuespil af en Scene, der ikke var mindre farlig for os.

Vi gik forbi en Barnegrav, der tjente to Folkeslag til Grænseskæl. Man havde efter Sædvane lagt den ved Vejen, for at de unge Kvinder, naar de gik til Kilden, kunde indsuge den uskyldige Skabnings Sjæl og give den

tilbage til Fædrelandet. Man saa i dette Öjeblik unge Hustruer, der gjerne vilde smage Moderværdighedens Glæder, søge at opfange det lille Barns Sjæl, som de troede at se flagre om paa Blomsterne, med deres halvt-aabnede Læber. Den rette Moder indfandt sig tilsidst og lagde en Majskolbe og hvide Liljer paa Graven. Hun satte sig paa Græsset, vandede Jorden med sin Mælk og talte til sit Barn med bevæget Røst:

„Hvorfor skulde jeg begræde dig i din Jordvugge, o du min nyfødte? Naar den lille Fugl bliver stor, maa den selv søge sin Føde, og den finder da mange bitre Korn. I det mindste har du ikke kendt til Graad; i det mindste har du ikke været udsat for Menne-skenes fortærende Aande. Knoppen, som tør-rer ind i sit Hylster, dør med al sin Duft, som du, min Søn, med al din Uskyld! Lykke-lige de, der dø i Vuggen, de have ikke kendt andet end en Moders Kys og Smil.“

Allerede betagne af vore egne Hjærters Rørelse bleve vi nu overvældede af disse El-skovens og Moderkærlighedens Billeder, der syntes at forfølge os i denne fortryllede En-somhed. Jeg tog Atala i mine Arme og bar hende ind i Skovdybet, og jeg sagde Ord til hende, som jeg nu forgæves vilde søge paa mine Læber. Søndenvinden taber sin Varme, kære Søn, naar den gaar hen over Isbjærge. Elskovserindringer i en Oldings Hjærte er som

Dagens Glød genspejlet af Maanens fredelige Skive, naar Solen er til Senge, og Stilheden hviler over de vildes Hytter.

Hvad kunde frelse Atala? hvad kunde hindre, at hun bukkede under for Naturens Vælde? Intet uden et Mirakel — men dette Mirakel skete! Simaghans Datter tog sin Tilflugt til de kristnes Gud; hun kastede sig paa Jorden og fremsagde en brændende Bøn, henvendt til hendes Moder og til Jomfrudronningen. Fra dette Øjeblik af er det, René, at jeg har fattet vidunderlige Tanker om denne Religion, som midt ude i Skovene, mellem alle Livets Afsavn, kan fylde ulykkelige med tusind Naadegaver; denne Religion, som kan sætte sin Magt mod Lidenskabernes Strøm og har Kraft til alene at besejre dem, skønt alt andet er dem gunstigt — baade Skovenes Skjulthed og Fjærnheden fra alle Mennesker og de dølgende Skygger. Hvor denne enfoldige vilde, denne uvidende Atala, syntes mig guddommelig, da hun, knælende ved en gammel, vindfældet Fyr som for et Højalters Fod, bad til sin Gud for en hedensk Elsker. Hendes Øjne, der var hævede mod Nathimlens Stjærner, hendes Kinder, der funkled af Elskovens og Andagtens Taarer, ejede en udødelig Skønhed. Flere Gange tyktes det mig, som vilde hun løfte sig til Flugt mod Himlen; flere Gange trode jeg at se de Aander, som Kristenguden sender til sine Klippe-

eneboere, naar han vil kalde dem til sig, svæve ned ad Maanestraalernes Himmelstige og at høre deres Røster i Grenenes Hvirken. Jeg blev nedslaaet, ti jeg frygtede, at Atala kun havde kort Tid at færdes i paa Jorden.

Imidlertid udgød hun saa mange Taarer og viste sig saa ulykkelig, at jeg maaske til sidst vilde have bortfjærnet mig, hvis ikke Krigsskriget med ét havde gjaldet gennem Skoven. Fire væbnede Mænd styrtede sig over mig: vi vare blevne opdagede, og Høvdingen havde givet Befaling til at forfølge os.

Atala, hvis Holdning var stolt som en Dronnings, værdigede ikke Krigerne et Ord. Hun sendte dem et truende Blik og begav sig hen til Simaghan. Men hun kunde intet opnaa. Man fordoblede mine Vagter, man lankede mig omhyggeligere, man fjærned min Kæreste. Fem Nætter gik, og vi saa langt borte paa Chata-Uche-Flodens Bredder Byen Apalachucla. Man gav sig til at krone mig med Blomster, man maler mit Ansigt med Blaat og Rødt, man anbringer Peber i min Næse og mine Øren, og man giver mig en Chichikue¹⁾ i Haanden. Saaledes pyntet til Ofringen, træder jeg ind i Apalachucla under Mængdens Hyl. Det vilde have været ude med mig, hvis ikke et Horn pludselig havde

¹⁾ Musikinstrument.

lydt — Høvdingen kaldte alle til Forsamlingspladsen.

Du kender, min Søn, de Lidelser, som de vilde lade Krigsfangerne lide. De kristne Missionærer havde flere Steder faaet et mildt Slaveri sat i Steden for Baalets Rædsler. Muscogulgerne havde imidlertid endnu ikke antaget denne Skik, skönt et talrigt Parti udtalte sig til Gunst for den. Det var for at raadslaa om denne vigtige Sag, at Høvdingen havde kaldt de ældste sammen. Man førte mig hen til Forsamlingsstedet.

Ikke langt fra Apalachucua hævede Raads-hytten sig paa en enlig Jordhøj. Tre Kredse Søjler dannede denne Raadbygning elegant Hovedtræk. Søjlerne var af poleret og ud-skaaret Træ; de øgedes i Højde og Tykkelse men tog af i Tal, som de nærmede sig Centret, der dannedes af én eneste Støtte. Fra Toppen af denne Støtte lagde Barkstrimler sig ud over alle de andre og dannede saaledes et vifteformet Tag over Hytten.

Raadet forsamler sig. Halvtresindstyve Oldinge i Bæverskindspelse ordne sig paa en Slags amfiteatralsk Bænk, der stod lige overfor Dören. Høvdingen selv sidder midt imellem dem; i Hænderne har han Fredspiben, der er halvt farvet med Krigsfarven. Til højre for Oldingene staa halvthundrede Kvinder i Svanefjersdragter. Krigsoversterne indtage Pladsen til venstre med deres Toma-

hawker, Issefjer og blodige Maling paa Arme og Bryst.

Ved Midtersöjlens Fod brænder Raadslagningsbaalet. Stortroldmanden, omgiven af otte Tempeltjenere, klædt i lange Klæder og med en udstoppet Ugle paa Hovedet, kaster Kopalbalsam paa Ilden og bringer Solen et Offer. Denne trefoldige Række af Oldinge, Matroner og Krigere; disse Præster, disse Røgelseskyr, denne Ofring — alt bidrager til at give Raadet et ærefrygtvækkende Udseende.

Jeg stod, lænket, midt i Forsamlingen. Da Ofret var bragt, tog Høvdingen Ordet og fremsatte i ligefremme Ord den Sag, det drejede sig om. Han kaster et blaat Halsbaand ud i Hallen som Tegn paa sin Mening.

Da rejser en Høvding af Ørnestammen sig og siger: „Min Fader Storhøvdingen! Raadsældste, Matroner og Krigere af Ørnens, Bæverens, Slangens og Skildpaddens Stammer! lad os intet ændre i vore Fædres Skikke! lad os brænde Fangen, og lad os ikke blive blødagtige! Det er én af de hvides Skikke, man vil se at faa indført; den kan kun skade os. Hvo der er enig med mig, kaste et rødt Halsbaand. Jeg har talt.“

Og han kaster et rødt Halsbaand ud i Forsamlingen.

En Kvinde rejser sig og siger:

„Min Fader Ørnen, du har Rævens Forstand og Skildpaddens forsigtige Langsomhed. Jeg vil gnide Venskabet Kæde blank sammen med dig, og vi ville plante Fredstræet sammen. Men lad os ændre det i vore Forfædres Skiken, som er bedrøveligt. Lad os faa Slaver til at dyrke vore Marker, og lod os ikke mere høre Fangernes Skrig, der gør Mødrenes Hjærter urolige. Jeg har talt.“

Ligesom man ser Havets Bølger brydes under et Uvejr; ligesom de tørre Blade i Høst hvirvles om af Vindene; ligesom Sivene ved Mississippi svaje og løfte sig igen for en pludselig Oversvømmelses Bølger; ligesom en stor Flok Hjorte brøler inde i Skoven — saaledes oprørtes og larmede denne Forsamling. Høvdinger, Krigere, Matroner tale vekselvis eller i Munden paa hverandre. Interesserne brydes, Meningerne dele sig, Raadet er ved at opløses; men endelig sejrer den gamle Skik, og jeg dømmes til Baalet.

En Omstændighed forhalede min Henrettelse: „De dødes Fest“ eller „Alle Sjæles Dag“ nærmede sig. Man plejer ikke at lade nogen Fange lide Døden, mens denne Højtid staar paa. Man overgav mig til en paapassende Vagt; og uden Tvivl fjærnede Høvdingerne Simaghans Datter, ti jeg saa hende ikke mere.

Imidlertid indfandt Folkeslagene fra mer end 300 Miles Omkreds sig i Masse for at fejre de dødes Fest. Man havde bygget en

lang Hytte paa et afsides Sted. Paa den fastsatte Dag fremdrog hver Hytte Levningerne af sine døde, og man ophængte Skeletterne — ordnede efter Familier — i „Fædrenes Sal“. Der havde rejst sig en Storm. Udenfor brølede Blæsten, Skovene, Flodens Vandfald, medens de forskellige Folkeslags Ældste sluttede Fredsforbund og Alliancer over deres Fædres Ben.

Man højtideligholder Dødningefesten ved Væddeløb, Boldtspil, Tærninger. To unge Piger søge at fravriste hinanden en Pilevaand. Vorterne paa deres Bryster røre ved hinanden; deres Hænder fægte i Luften over deres Hoveder med Kvisten. Deres smukke nøgne Fødder flette sig sammen, deres Læber mødes, deres Aande blandes; de hælde sig mod hinanden, og deres Lokker flyde sammen; de se paa deres Mødre og rødme. Man giver sit Bifald tilkende.

Troldmanden paakalder Michabu, Vandenes Aand. Han fortæller om den store Hares Krige med den onde Machimanitu; om den første Mand og om Athaënsic, den første Kvinde, og hvordan de mistede deres Uskyld og bleve nedstyrtede fra Himlen; om Jorden, der rødmede af Broderblod; om den ugudelige Juskeka, der dræbte den fromme Tahuistsaron, om Syndfloden, der udgød sig over Jorden paa den store Aands Bud, saa kun Massu blev frelst i sin lille Barkbaad, og om Ravnene,

han sendte ud for at opdage tørt Land; endelig om den smukke Endaé, som hendes Mands søde Sange bragte tilbage fra Skyggeriget.

Efter disse Lege og disse Sange forbereder man sig til at give Fædrene en evig Begravelse.

Paa Bredderne af Chata-Uche stod et vildt Figentræ, som Folkenes Dyrkelse havde helliget. Jomfruerne havde vænnet sig til at vaske deres Barkkjoler paa dette Sted og at udsætte dem for Ørkenens Aande paa det gamle Træs Grene. Der var det, man havde hulet en uhyre Grav. Man vandrer bort fra Lighallen under Afsyngelse af Dødssangen; enhver Familie bærer nogle hellige Levninger. Man kommer til Graven; man anbringer Relikvierne deri; man ordner dem lagvis og skiller Lagene med Bjørne- og Bæverhuder; Gravhøjen hæver sig, og man planter „Taarernes og Søvnens Træ“ derpaa.

Lad os beklage Menneskene, kære Søn! Disse selvsamme Indianere, hvis Skikke ere saa rørende, disse Kvinder, som havde vist mig saa øm en Interesse — de fordrede nu med høje Raab min Afstraffelse, og hele Folkeslag opsatte deres Afrejse for at have den Fornøjelse at se en ung Mand lide frygtelige Kvaler.

I en Dal mod Nord, noget fra Landsbyen, laa en Skov af Cypresser og Graner, kaldet „Blodskoven“. Man kom derind gennem

Ruinerne af et af disse Mindesmærker, hvis Oprindelse man ikke kender, og som er opførte af et Folk, der nu er ukendt. Midt i denne Skov var en aaben Plet, hvor man ofrede Krigsfanger. Man førte mig derhen i Triumf. Alle Forberedelser til min Død træffes; man planter „Areskuis Pæl“; Fyrre, Elme, Cypresser falde for Øksen; Baalet bygger sig i Vejret; Tilskuerne lave sig Siddepladser af Grene og Træstammer. Enhver finder paa en ny Pinsel; én foreslaar at rive Huden af Hovedet paa mig; en anden at brænde Øjnene ud paa mig med glødende Økser. Jeg begynder min Dødssang:

„Jeg frygter ikke Pinslerne: jeg er tapper, o Muscogulger! jeg udfordrer Eder, jeg foragter Eder mere end Kvinder! Min Fader Utalissi, Miskus Son, har drukket af Eders berømteste Krigeres Hjørneskal; I vil ikke kunne vriste et Suk fra mit Hjærte.“

Ægget af min Sang gennemborede en Kriger min Arm med en Pil; jeg sagde: „Broder, jeg takker dig!“

Trods Bødlernes Travlhed kunde Forberedelserne til Henrettelsen ikke blive færdige før Solnedgang. Man raadspurgte Troldmanden, som forbød at forstyrre Mørkets Aander; og min Død blev saaledes udsat en Dag endnu. Men Indianerne vare utaalmodige efter at nyde Skuespillet, og, for at være parate ved Daggry,

forlod de ikke „Blodskoven“ men tændte store Baal og begyndte festlige Danse.

Man havde lagt mig paa Ryggen. Fra min Hals, mine Ben og mine Arme gik der Reb hen til Pæle, som var slaaede ned i Jorden. Krigere laa og sov paa selve Rebene, saa jeg ikke kunde gøre en Bevægelse uden at vække dem. Natten led. Sangene og Dansen holdt lidt efter lidt op; Baalene kastede kun svage rødlige Skær, hvorigennem nu og da nogle Skygger gled. Alt slumrede ind — men som Menneskelarmen ebbet, steg Ødemarkernes Lyde frem: efter Stemmemyret kom Vindenes Klage gennem Skoven.

Det var den Time, hvor de unge Mødre vaagne med et Sæt midt paa Natten i den Tro, at deres førstefødte har grædt efter sin søde Næring.

Med Øjnene mod Himlen, hvor Nymaanen drev gennem Skyr, overvejede jeg min Skæbne. Atala syntes mig et Uhyre af Utaknemmelighed. At forlade mig i Straffens Øjeblik — mig, der heller havde givet mig hen til Flammerne end forlade hende! Og dog følte jeg, at jeg endnu elskede hende, og at jeg med Glæde vilde dø for hende.

Der er i de største Glæder en Braad, der ligesom ægger os til at nytte det hurtige Minut; i de store Smerter derimod ligger der noget ubestemt tyngende, som dysser i Søvn: de graadtrætte Øjne søge ganske naturlig at

lukke sig, og Forsynets Godhed viser sig saaledes selv i vore Ulykker. Jeg gav modstræbende efter for denne tunge Slummer, som de ulykkelige undertiden smage. Jeg drømte, at man tog mine Baand af mig; jeg troede at føle den Lettelse, man mærker, naar en hjælpsom Haand løsner ens Lænker, efter at man har været fængslet i tyngende Jærn.

Denne Fornemmelse blev saa levende, at den fik mig til at aabne mine Øjne. I Maanelysen, der faldt ned mellem Skyerne, skimtede jeg en høj, hvid Skikkelse staa bøjet over mig i Færd med at løse mine Baand. Jeg var lige ved at udstøde et Skrig, da en Haand, som jeg øjeblikkelig kendte igen, lukkede min Mund. Et eneste Reb var tilbage; men det syntes umuligt at overskære det, da en Kriger dækkede det med hele sin Krop. Atala rører ved ham, han vaagner og farer op. Atala bliver staaende ubevægelig og ser paa ham. Indianeren tror at se Ruinernes Aand; han lægger sig igen, idet han lukker Øjnene og beder til sin Manitu. Baandet er ovre. Jeg rejser mig, jeg følger min Befrierske, som rækker mig Enden af en Bue, i hvis anden Spids hun selv holder. Men hvilke Farer omgive os! Snart er vi nær ved at træde paa sovende vilde; snart raaber en Skildvagt os an, og Atala maa svare med fordrejet Stemme. Børn græde, og Hunde gø. Næppe er vi kommen uden for Gravpladsens Hegn, før

vilde Hyl ryste Skoven. Lejren vaagner, tusind Blus tændes, man ser de vilde løbe frem og tilbage med Fakler, vi paaskynde vor Flugt.

Da Solen stod op over Apalacherne, vare vi allerede langt borte. Hvor stor var ikke min Lykke ved atter at være sammen i Ensomheden med Atala — Atala, min Befrierske, Atala, som gav sig hen til mig for bestandig. Min Tunge manglede Ord. Jeg faldt paa Knæ, og jeg sagde til Simaghans Datter: „Menneskene ere kun lidet, men naar Aander besøge dem, saa ere de intet. Du er en Aand — du har besøgt mig — og jeg kan ikke tale i din Nærværelse“. Atala smilte og rakte mig sin Haand. „Jeg bliver jo nødt til at følge dig, da du ikke vil flygte uden mig. I Nat har jeg bestukket Troldmanden — beruset dine Bødler — vovet mit Liv for dig, ti du havde jo givet dit hen for min Skyld. Ja, unge Afgudsdyrker,“ føjede hun til med en Betoning, der skræmte mig, „Ofret vil blive gensidigt.“

Atala gengav mig mine Vaaben, som hun havde sørget for at bringe med, og forbandt derpaa mit Saar. Hun tørrede det med et Papayablod og vædede det med sine Taarer. „Du lægger Balsam paa mine Saar“, sagde jeg. „Jeg frygter, det er Gift i Steden“ svarede hun. Hun sønderrev sin Brystdug

til et foreløbigt Omslag og bandt det fast med en Lok af sit Haar.

De vildes Rus — som plejer at vare længe, og som hos dem er en hel Sygdom — hindrede dem utvivlsomt i at forfølge os de første Dage. Da de endelig begyndte at søge, har det aabenbart været i Retning af Mississipi, hvorhen de tænkte, vi vilde begive os; men vi styrede mod den ubevægelige Stjerne, idet vi rettede os efter Mosset paa Træerne.

Det varede ikke længe, før vi opdagede, at der ikke var stort vundet ved min Befrielse. Ødemarken rullede nu sin endeløse Ensomhed ud for os. Vi kendte ikke noget til Skovlivet — vi var komne bort fra den rette Vej og gik paa maa og faa — hvad skulde der blive af os? Ofte, naar mit Blik faldt paa Atala, kom jeg til at mindes den gamle Historie om Hagar, Lopez havde læst med mig — den, der tildrog sig i Bersabas Ørk for lange Tider siden, den Gang Menne-skene bleve tre Gange saa gamle som Ege.

Atala lavede mig en Kappe af Askens Bast, for jeg var næsten nøgen. Hun broderede Mokassiner til mig af Moskusrotteskind med Pindsvinepigge. Til Gengæld pyntede jeg hende. Snart kronede jeg hendes Hoved med en Krans af de blaa Malver, som vi fandt paa forladte Indianerkirkegaarde; snart lavede jeg Halsbaand til hende af Azaleens

røde Bær; og snart greb jeg mig selv i at smile til hendes vidunderlige Skønhed.

Naar vi kom til en Flod, overskred vi den paa en Tømmerflaade eller ved Svømning. Atala lagde en af sine Hænder om min Skulder, og saaledes gennemskar vi — to Vandresvaner lig — disse ensomme Bølger.

Ofte, naar Dagen var hed, søgte vi Ly under Cedertræernes Mos. Næsten alle Trær i Florida — og særlig Cedren og Egen — ere nemlig dækkede af hvidt Mos, der hænger helt ned til Jorden. Naar man en Maanenat ude paa den nøgne Savanne langt borte fra ser en ensom Steneg i dette Draperi, tror man at se et Spøgelse i lange, slæbende Klædebon. Skuet er ikke mindre malerisk ved højlys Dag; ti en Mængde Sommerfugle, pragtfulde Fluer, Kolibrier, Papegøjer og himmelblaa Skovskader sidde paa dette Mos, der da gør Indtryk af et hvidt Lærred, overbroderet med Insekter og brogede Fugle.

I disse smilende Boliger, som selve den store Aand havde beredt os, var det, vi tog ind, naar Skyggerne faldt. Naar Himlens Vinde svajede den store Ceder frem og tilbage, og det luftige Slot, der var bygget over dens Grene, skælvede med alle Fuglene og de Rejsende, som soy i dets Ly — naar tusind sukkende Lyd fødtes i den bevægelige Bygnings Gange og Hvælvinger — saa kunde intet af

den gamle Verdens Vidundere komme i Betragtning sammenlignet med dette Ørkenmonument.

Hver Aften tændte vi et stort Baal og byggede os en Hytte — et Stykke Bark paa fire Stokke. Hvis jeg havde haft Held til at dræbe en vild Kalkun, en Ringdue, en Skovfasan, saa hængte vi den op foran Baalet paa Enden af en Stang, vi stak i Jorden, og overlod saa til Vinden at vende vor Steg. Vi spiste Mosarter, som kaldes „Stenkallun“, Birkens sukkerholdige Bark og Nødder, der smagte efter Ferskenes og Jordbærs. Det sorte Valnøddetræ, Ahornen og Sumaktræet forsynede vort Bord med Vin. Undertiden gik jeg ind mellem Sivene for at lede efter en Plante, hvis kremmerhusformede Blomst indeholdt et Glasfuld ren Dugg. Vi velsignede Forsynet, der paa en Blomsts svage Stilk havde anbragt denne klare Kilde midt i de giftsvangre Sumpe, ligesom det har nedlagt Haabet i de dybest saarede Hjærter og plantet Dyden i Hjærtet af al Livets Nød.

Ak — jeg opdagede snart, at jeg havde taget fejl med Hensyn til Atalas tilsyneladende Ro. Eftersom vi kom frem, blev hun mer og mer bedrøvet. Ofte skælvede hun uden Aarsag og vendte pludselig Hovedet bort. Jeg overraskede hende i at sende mig lidenskabelige Blikke, som hun saa i dyb Tungsind vendte mod Himlen. Hvad der især gjorde mig bange, var en Hemmelighed, en Tanke,

skjult i hendes Sjæls Dyb, som jeg skimtede i hendes Øjne. Hun drog mig til sig og stødte mig atter bort, tilintetgjorde og genoplivede mine Forhaabninger. Hver Gang jeg troede at have faaet Foden indenfor i hendes Hjærte, befandt jeg mig altid med et paa samme Punkt som før. Hvor mange Gange sagde hun ikke til mig: „O min unge Elskede! jeg elsker dig som jeg elsker Skovenes Skygge, naar Dagen er hed. Du er skøn som Ødemarken med alle dens Blomster og alle dens luftende Vinde. Naar jeg hælder mig ind til dig, skælver jeg; naar min Haand rører din, er det, som skulde jeg dø. Nys førté Vinden dit Haar over mit Ansigt, mens du bøjed dig mod min Barm, og det var mig som Kærtegn af lette, usynlige Hænder. Jeg har set Kiddene paa Occonebjærget, og jeg har hørt bedagede Mænds Raadslagninger, men de blide Kid og Oldingevisdommen er mindre sød og mindre stærk end dine Ord. Og dog — stakkels Chactas — kan jeg aldrig blive din Hustru!“

Den stadige Kamp mellem Atalas Elskov og Guds frygt, mellem hendes ømme Given sig hen og hendes kyske Sæder, hendes Karakters Stolthed og hendes dybe Følsomhed, hendes Sjælshøjhed i store Ting og hendes Modtagelighed for smaa — alt dette tilsammen dannede et mig uforstaaeligt Væsen. En Mand kunde ikke være lunken overfor Atala; fuld

af Lidenskab, som hun var, var hun ogsaa fuld^{tr} af Magt; man maatte enten tilbede eller hade hende.

Efter fjorten Nætters hastige Vandren kom vi ind mellem Alleghanybjærgenes Kæder og naaede en Gren af Floden Tenase, der løber ud i Ohio. Efter Atalas Raad byggede jeg en Kano af Barkstykker, som jeg syede sammen med Fyrretræets Rødder og overstrøg med Blommeharpiks. Derpaa steg Atala og jeg ind og lod Floden raade for vor Rejse.

Den indiske Landsby Stikoë viste sig til venstre med sine pyramideformede Grave og sine forfaldne Hytter; paa højre Haand aabnede Keowdalen sig ud mod Jorebjergene og Hytterne op ad deres Sider. Floden, som bar os med sig, løb mellem høje Skrænter. Langt ude saa' vi Solen gaa ned. Den dybe Ensomhed forstyrredes ikke af noget menneskeligt. Kun nu og da en indiansk Jæger, der støttet til sin Bue lignede en Statue, rejst paa en Klippespids til disse Bjærgørkners Genius.

Atala og jeg flød sammen med den store Tavshed om os. Pludselig lød den landflygtige Kvindes Stemme gennem Luften, fuld af Bevægelse og Tungsind: hun sang om sit fjærne Fædreland.

„Lykkelige de, der aldrig have set Røgen fra fremmedes Fester, og som kun have siddet i deres Fædres Lag!

Hvis Mississipis blaa Skovskade sagde til

Floridas Kolibri: Hvorfor klager du saa sørgelig? har du ikke her smukke Vande og Skygge og alskens Græsning som i dine egne Skove? — Jo, vilde saa den landflygtige Kolibri svare, men min Rede er i Jasminbusken, hvem vil bringe mig den? Og har du mine Savanners Sol?

Lykkelige de, der aldrig have set Røgen fra fremmedes Fester, og som kun have siddet i deres Fædres Lag!

Efter Vandringens møjsomme Timer sætter den rejsende sig bedrøvet. Han ser rundt om sig Menneskenes Tage, men den rejsende har intet, hvortil han kan hælde sit Hoved. Den rejsende banker paa, han sætter sin Bue bag Døren og beder om Gæstfrihed; Husets Herre vinker — og den rejsende tager igen sin Bue og begiver sig ud i Ørken!

Lykkelige de, der aldrig have set Røgen fra fremmedes Fester, og som kun have siddet i deres Fædres Lag!

Sælsomme Sagn, der fortælles om Arnen, omme Hjærtens Udbrud, kærlige Vaner, som nødvendig maa til for at holde Livet oppe, I have fyldt deres Dage, der ikke have forladt deres Fædreneland. Deres Grave er i deres Hjem — der, hvor Solen synker — hvor Venners Graad og Religionens Trøst er!

Lykkelige de, der ikke have set Røgen fra fremmedes Fester, og som kun have siddet i deres Fædres Lag!“

Saaledes sang Atala. Intet afbrød hendes Klager undtagen vor Baads sagte Skvulpen. Paa et Par Steder var der blot et svagt Ekko, som fangede dem og gentog dem for et andet endnu svagere og for et tredje, der var fjærnere endnu. Man skulde have troet, det var to elskendes Aander, to ulykkelige som vi, der droges hid af denne rørende Melodi og sukkede dens sidste Lyd ind mellem Bjærgene.

Imidlertid fordoblede Ensomheden, den elskede Genstands stadige Nærhed og selve mine Ulykker vor Kærlighed Minut for Minut. Atalas Kræfter begyndte at svinge hende, og Lidenskabens begyndte at svække hendes Legeme og sejre over hendes Dyd. Hun bad stadig til sin Moder, det saa' ud, som vilde hun formilde hendes opbragte Skygge. Nu og da spurgte hun mig, om jeg ikke hørte en klagende Lyd . . . om jeg ikke saa' Flammer stige op af Jorden . . . Skønt jeg var udmattet til det yderste af Træthed, var mit Begær dog stadig lige brændende. Jeg tænkte paa, at jeg maaske var redningsløst fortabt i disse Skove, og jeg var hundrede Gange lige ved at tage min Hustru i Favn — hundrede Gange foreslog jeg hende at bygge en Hytte paa disse Bredder og begrave os deri. Men hun modstod stadig. Hun sagde til mig: „Tænk paa, min unge Ven, at en Kriger skylder sig selv til sit Fædreland. Hvad er

en Kvinde mod de Pligter, du har at opfylde? Fat Mod, Utalissis Søn, knur ikke mod din Skæbne! Menneskets Hjærte er som Svamp ved Floden, der snart drikker en ren Bølge i den milde Tid, snart fylder sig med mudret Vand, naar Himlen har oprørt Vandene. Har Svampen Ret til at sige: Jeg troede, der aldrig vilde komme Uvejr, og at Solen aldrig vilde blive brændende?“

O René! hvis du frygter Hjærtets Storme, saa sky Ensomheden: de store Lidenskaber ere ensomme, og at flytte dem ud i Ørken, det er at bære dem ind i deres Rige! Vi var overvældede af Bekymring og Frygt; vi var udsatte for at falde i fjendtlige Indianeres Hænder, for at blive opslugt af Vandene, stukken af Slangere eller sønderreven af vilde Dyr; vi havde Möje med at finde en tarvelig Næring, og vi vidste ikke længer, hvorhen vi skulde styre vore Skridt — vor Nød syntes ikke at kunne vokse, da et Ulykkestilfælde satte Kronen derpaa.

Det var den syv-og-tyvende Sol efter vor Afrejse fra Hytterne; Ildmaaneden¹⁾ var begyndt, og alt bebudede et Uvejr. Henimod den Tid, da de indianske Matroner hængte Hakken op i Sevenbomtræets Grene, og Papegøjerne trække sig ind under Cypresserne, begyndte Himlen at blive overtrukken. Ensom-

¹⁾ Juli.

hedens Stemmer forstummede, Ørknen tav, Skovene stod i endeløs Ro. Snart fyldte en fjærn Tordens Rullen disse Skove, der ere saa gamle som Verden, med storslaaet Larm. Da vi frygtede for at faa Baaden fuld af Vand, skyndte vi os at naa Bredden og komme i Ly. Stedet var sumpet. Vi kom kun langsomt fremad under Buer af Sassaparil og Slyngninger af Vin, Indigoplanter, Bønner og krybende Lianer, der fangede vore Fødder i deres Net. Den svampede Grund gyngede om os, og hvert Øjeblik ventede vi at blive opslugt af et Vandhul. Tallose Insekter og uhyre Flagermus blændede os; Klapperslanger raslede fra alle Sider; Ulve, Bjørne, Hulepindsvin og Pantere, der kom ned til disse deres Tilflugtssteder for at søge Skjul, fyldte dem med deres Brøl.

Imidlertid fordobles Mørket, Skyerne sænke sig ned over Løvet, Taagen sønderrives, og et Lyn tegner sin kunstige Ildstrime. En voldsom Vind kommer fra Vest og ruller Skyerne over hverandre; Skoven bøjer sig; Himlen aabner sig Slag i Slag, og gennem dens Rifter skimter man nye Himle og brændende Sletter. Hvilket frygteligt og pragtfuldt Skue! Lynet tænder Skoven; Ildebrandens Flammelokker brede sig; Søjler af Røg og Gnister stige op mod Skyerne, der spy deres Lyn ned i det uhyre Baal. Da dækker den store Aand Bjærgene med tæt

Mørke; midt ud af dette Kaos hæver sig et forvirret Brøl, blandet af Vindenes Tuden, Træernes Stønnen, de vilde Dyrs Hyl, Ildebrandens bragende Knitren og Tordenens Slag i Slag, der hvisler, idet den slukkes i Vandene.

Den store Aand véd, at jeg i det Øjeblik kun såa Atala, kun tænkte paa hende. Det lykkedes mig at skærme hende mod Regnstrømmene under en Birks hældende Stamme. Jeg sad selv inde under Træet med min elskede paa mine Knæ og varmede hendes nøgne Fødder i mine Hænder og følte mig lykkeligere end en ung Hustru, der første Gang føler sit Livs Frugt røre sig.

Vi lod vore Øren fyldes af Uvejrets Larm; pludselig følte jeg en Taare falde paa mit Bryst. „Er det en Draabe af Eders Regnskyl, I Hjærtets Storme“, udbrød jeg. Jeg tog min elskede tæt i Favn, og jeg sagde til hende: „Atala, du skjuler noget for mig. Aabn mig dit Hjærte, du min unge Dejlighed! det er godt at lade en Ven se ind i sin Sjæl! Fortæl mig denne anden smertelige Hemmelighed, som du vedbliver at fortie. Aa, jeg ser det kun altfor godt, du græder over dit Fædreland.“ Hun svarede straks: „Menneskebarn, hvorledes kan jeg begræde mit Fædreland? Min Fader var ikke fra Palmernes Land.“ „Hvad,“ udbrød jeg i dyb Forbavselse, „din Fader var ikke fra Pal-

mernes Land! Hvem er det da, som har sat dig paa Jorden? Svar mig!“ Atala sagde: „För min Moder bragte Krigeren Simaghan tredve Slaver, tyve Bøfler, hundrede Maal Agernolje, halvtredsindstyve Bæverskind og mange andre Rigdomme i Medgift, havde hun kendt en Mand med hvidt Kød. Men min Moders Moder kastede hende Vand i Ansigtet og tvang hende til at ægte den ædle Simaghan, der var en Konge lig og æredes af Folkene som en Genius. Men min Moder sagde til sin nye Ægtefælle: „Min Bug har undfanget — dræb mig.“ Simaghan svarede hende: „Den store Aand afholde mig fra en slet Handling! Jeg vil ikke lemlæste dig, jeg vil hverken skære Næse eller Øren af dig, fordi du har været oprigtig mod mig og mod mit Leje. Dit Livs Frugt skal være min Frugt, og jeg vil besøge dig efter Risfuglens Bortrejse, naar den trettende Maane har funklet paa Himlen.“ I den Tid var det, jeg brød frem af min Moders Skød, og jeg begyndte at vokse op, stolt som en Spanierinde og som en vild. Min Moder kristnede mig, for at hendes Gud og min Faders Gud ogsaa skulde være min. Saa kom hendes Elskovssorger tilbage og hjemsøgte hende, og hun steg ned i den lille skindforede Hule, hvorfra man aldrig staar op igen.“

Det var Atalas Historie.

„Og hvem var da din Fader, stakkels

forladte?“ spurgte jeg, „hvorledes kaldte Menneskene ham paa Jorden, og hvad var hans Navn mellem Aanderne?“ — „Jeg har aldrig vasket min Faders Fødder,“ svarede Atala, „jeg véd blot, at han boede sammen med sin Søster i Sant-Augustin, og at han altid har været min Moder tro: Filip var hans Navn mellem Englene, og Menneskene kaldte ham Lopez.“

Ved disse Ord udstødte jeg et Skrig, der fyldte Ensomheden; min Henrykkelses vilde Jubel blandede sig med Uvejrets Rasen. Jeg trykkede Atala til mit Hjærte og hulkede: „O min Søster! Lopez' Datter! min Velgørers Datter!“ Atala blev bange og spurgte, hvorfra min oprørte Sindsstemning skrev sig; men da hun fik at vide, at den ædelmodige Mand, der havde været saa gæstfri mod mig og taget mig i Söns Sted, og som jeg havde forladt for at være fri, var Lopez, blev hun selv greben af Forvirring og Glæde.

Denne Söskendekærlighed, som nu kom til og forenede sig med vor Elskov, var for meget for vore Hjärter. Atalas Modstræben blev fra det Øjeblik mer og mer unyttig; jeg mærkede, at hun forgæves førte Haanden til sin Barm og gjorde en anstrængt Bevægelse; jeg havde allerede grebet hende, havde allerede beruset mig i hendes Aande og drukket al hendes Elskovs Trolddom af hendes Læber. Med Øjnene mod Himlen holdt jeg min Hustru i mine Arme ved Skæret af den Eviges

Lyn. I pragtfulde Skove, der bevægede Eders Lianer og Eders Løvkupler som vort Lejes Gardiner og Himmel — I flammende Graner, der vare vor Brudefærds Fakler — du svulmende Flod og I stönnende Bjerge — var da hele denne Naturens Bryllupsvagt, der var vore Ulykker og vor Elskovs Vælde værdig, kun en Øjenlyst, der gækked og sveg? kunde I ikke et Øjeblik skjule et Menneskes Lykke i Eders dølgende Rædsler?

Atala gjorde kun svag Modstand, og jeg var nær ved det salige Øjeblik, da pludselig et voldsomt Lyn, fulgt af en skrattende Torden, furer sig ned gennem Mørketykningen, fylder Skoven med Svovllugt og Lys og splintrer et Træ for vore Fødder. Vi flygte. O Overraskelse! i Stilheden, som følger efter Nedslaget, høre vi Lyden af en Klokke. Vi studse begge og lytte efter denne Lyd, der klinger saa sælsomt her ude i Ørknen. Saa er der en Hund, som glammer langt borte; den nærmer sig, den fordobler sin Gøen, den hyler af Glæde ved vore Fødder; en gammel Eneboer, der bærer en lille Lygte, følger den gennem Skovens Mørke. „Lovet være Forsynet“ bryder han ud, saa snart han ser os, „jeg har søgt Eder længe. Min Hund har sporet Eder, lige siden Uvejret begyndte, og den har ført mig herhen. Aa du gode Gud, hvor de er unge! Stakkels Børn, hvor de har maattet lide! Se her — jeg har taget et

Bjørneskind med — det kan den unge Kvinde dør faa — og her er lidt Vin i min Græskar-flaske. Gud være lovet for alle sine Gerninger! hans Miskundhed er saare stor, og hans Godhed varer evindeligt!“

Atala laa for Munkens Fødder. „Bønnens Herre,“ sagde hun, „jeg er kristen; Himlen sender dig for at frelse mig.“ — „Min Datter,“ svarede Eneboeren og løftede hende op, „vi pleje altid at ringe med Missionshusets Klokke under Uvejr for at hidkalde de fremmede; og efter vore Brødres Eksempel paa Alperne og i Libanon have vi lært vor Hund at opspore de forvildede Rejsende.“

Hvad mig angaar, forstod jeg med Nød og næppe Eremiten; denne Barmhjertighed syntes mig saa højt hævet over det menneskelige, at jeg trode at drømme. I Skæret af Munkens lille Lygte skimtede jeg hans Skæg og Haar, der drev af Vand; hans Fødder, hans Hænder og hans Ansigt vare forrevne og blodige. „Olding,“ udbrød jeg endelig, „hvorfra fik du Mod? frygtede du ikke at blive ramt af Lynet?“ — „Frygte?“ svarede han med dæmpet Inderlighed, „frygte, naar Mennesker er i Nød, og jeg kan være dem nyttig — saa vilde jeg være en meget uværdig Jesu Kristi Tjener!“ — „Men ved du,“ sagde jeg til ham „at jeg ikke er kristen?“ — „Unge Mand“, svarede Eneboeren „har jeg spurgt dig om din Religion? Jesus Kristus har ikke sagt: Mit

Blod skal rense dén, men ikke dén. Han er død for Jøden og for Hedningen, og han har i Menneskene ikke set andet end Brødre og ulykkelige. Hvad jeg her gør for Eder, er meget lidt, og I vil andre Steder finde meget bedre Hjælp; men Æren derfor bør ikke falde tilbage paa Præsterne. Hvad er vi svage Eneboere andet end grove Redskaber for et himmelsk Arbejde? Og hvilken Soldat vilde være fejd nok til at nøle, naar hans Fører med Kors i Haand og tornekrønet Pande gaar foran ham for at komme Menneskene til Hjælp?"

Disse Ord greb mit Hjærte; ømme og beundrende Taarer faldt fra mine Øjne. „Mine kære Børn,“ sagde Missionæren, „jeg styrer i disse Skove en lille Flok af Eders vilde Brødre. Min Hule er nær herved i Bjærget; kom ind og varm Jer hos mig! I finder dér ikke Livets Behageligheder, men der er Ly, og det maa man endda takke den gode Gud for, ti det er der mange Mennesker, som maa undvære“.

Arbejderne.

Der gives retfærdige Mennesker, hvis Samvittighed er saa rolig, at man ikke kan nærme sig dem uden at faa Del i den Fred,

der saa at sige udstrømmer fra deres Hjærte og deres Tale. Efterhaanden som Eneboeren talte, følte jeg Lidenskaberne lægge sig til Hvile i mit Bryst, og selve Himlens Uvejr syntes at fjærne sig for hans Stemme. Skyerne vare snart saa meget spredte, at vi kunde tænke paa at forlade vort Tilflugtssted. Vi gik ud af Skoven og begyndte at stige op ad en høj Bjærghkæde. Hunden gik foran os og bar paa Enden af en Stang den slukkede Lygte. Jeg holdt Atalas Haand, og vi fulgte begge Missionæren. Han vendte sig ofte for at se paa os, idet han medlidende betragtede vor Ungdom og Ulykke. En Bog hang om hans Hals, og han støttede sig til en hvid Stok. Hans Skikkelse var høj, hans Ansigt blegt og magert, hans Træk ligefremme og oprigtige. Han havde ikke den født lidenskabsløses døde og udslukte Træk; man saa, at han havde haft onde Dage, og Rynkerne paa hans Pande viste Ar af Lidenskabens Saar, dem Dyden og Kærligheden havde helet. Naar han talte til os, høj og ubevægelig, saa havde hans lange Skæg, hans beskedent sænkede Øjne, hans Stemmes kærlige Fald — kort sagt: alt hos ham — noget roligt og ophøjet. Hvo der, som jeg, har set Fader Aubry vandre alene i Ørken med sin Stav og sit Breviarium, har en tydelig Fremstilling om den kristnes Pilgrimsgang heneden.

Efter en halv Times farlig Vandren over

Bjærgstjerne naaede vi Missionærens Hule. Vi banede os Vej derind mellem vaade Vedbendranker og Apiosguirlander, som Regnen havde løsnet fra Klipperne. Der fandtes ikke andet end en Maatte af Papayablade, et Græskar til at øse Vand med, nogle Trækar, en Spade og en tæmmet Slange; paa en Sten, der tjente til Bord, et Krucifiks og de kristnes Bog.

Den gamle af Dage skyndte sig at tænde Ild med tørrede Lianer; han knuste derpaa Mais mellem to Stene, lavede en Kage og satte den til Bagning under Asken. Da Kagen havde faaet en smuk guldgul Farve, serverede han os den ganske varm med Fløde til i et Kar af Ahorntræ. Aftenen havde bragt Freden tilbage, og den Herrens Tjener foreslog, at vi skulde sætte os udenfor Hulen. Vi fulgte ham og havde et vældigt Skue for os. Resten af Uvejret flygtede i vild Uorden mod Øst; den lyntændte Ildebrand i Skoven blussede endnu langt borte; ved Bjærgets Fod var en hel Fyrreskov væltet ud i Mudderet, og Floden rullede i broget Blanding udblødte Lermasser, Træernes Stammer, Dyrenes Lig og de døde Fisk, hvis Sølvbug glinsede i Vandets Overflade.

Det var midt i denne Scene, at Atala fortalte Bjærgets gamle Skytsaand vor Historie. Hans Hjærte syntes rørt, og der faldt Taarer ned i hans Skæg. „Mit Barn“ sagde han til

Atala, „kast al din Sorg paa Gud, for hvis Skyld du har gjort saa meget, og han vil give dig Fred. Se disse Skove ryge, disse Strømme udtørres, disse Skyer spredes — tror du, at Han, der kan stille slig en Storm, ikke vil kunne dæmpe et Menneskehjertes Uro? Hvis du intet bedre Sted har, min kære Datter, saa tilbyder jeg dig en Plads i den lille Hjord, som jeg er glad ved at have kaldet til Jesus. Jeg vil undervise Chactas, og han skal blive din Husbond, naar han er værdig dertil.“

Ved disse Ord faldt jeg for Eneboerens Fødder og græd af Glæde; men Atala blev bleg som Døden. Oldingen løftede mig velvilligt op, og jeg saa' da, at begge hans Hænder var lemlæstede. Atala forstod straks hans Ulykke og udbød: „De Barbarer!“

„Min Datter,“ begyndte Munken med et blidt Smil, „hvad er vel det mod, hvad min guddommelige Herre og Mester led? Hvis de hedenske Indianere have tilføjet mig ondt, saa er det jo kun blinde Stakler, som Gud en Gang vil oplyse. Jeg holder endogsaa mere af dem, jo mere ondt de har tilføjet mig. Jeg var en Gang vendt tilbage til mit Fædreland — en stor og ædel Dronning gjorde mig den Ære at betragte disse svage Tegn paa min Apostelgerning — men jeg kunde ikke blive der. Og hvilken mere hæderfuld Løn kunde jeg modtage for mit Arbejde, end at

vor Tros Overhoved har tilstedt mig at forrette det hellige Sakrament med disse lemlæstede Hænder? Efter en saadan Hæder var der kun ét at gøre: jeg maatte søge at blive værdig til den. Jeg vendte tilbage til den nye Verden for at ofre den sidste Del af mit Liv til min Guds Tjeneste. I snart tredve Aar har jeg nu boet her i denne Udørk, og i Morgen er det nøjagtig to og tyve Aar siden, jeg tog denne Klippe i Besiddelse. Da jeg kom til disse Steder, fandt jeg kun omstrejfende Familier, hvis Sæder vare meget vilde, og hvis Liv var meget elendigt. Jeg har ladet dem høre Fredens Budskab, og deres Sæder have gradevis formildet sig. De leve nu samlede ved Foden af dette Bjærg. Jeg har, alt mens jeg lærte dem Frelsens Veje, undervist dem i Livets første Kunstfærdigheder — dog uden at drive det altfor vidt, for ikke at berøve disse brave Folk den Enfold, som betinger Lykken. Da jeg frygtede for at genere dem, har jeg trukket mig tilbage til denne Hule, hvor de saa komme og raadsørge mig. Det er her — fjærnt fra Menneskene — at jeg beundrer Gud i Ensomhedens Storhed og bereder mig til Døden, som min Ælde forkynder mig er nær.“

Da Eneboeren havde sagt disse Ord, lagde han sig paa Knæ, og vi fulgte hans Eksempel. Han begyndte med høj Røst en Bøn, og Atala svarede. Mod Øst flængedes Himlen endnu

af Kornmodsglimt, og over Aftenhimlens Skyr straalede tre Sole paa en Gang. Nogle Ræve snøftede om med deres sorte Snuder nede i Kløfterne, og man hørte Planterne rundt omkring løfte deres nedslagne Stængler, som Aftenbrisen havde tørret, med en knitrende Lyd.

Vi gik atter ind i Hulen, hvor Eremiten lavede et Leje af Cypresmos til Atala. En dyb Smægten dulgte sig i hendes Øjne og Bevægelser; hun saa' paa Fader Aubry, som vilde hun betro ham en Hemmelighed; men der var noget, som holdt hende tilbage, om det nu var min Nærværelse, eller en ~~vis~~ Undseelse eller Følelsen af det unyttige i en saadan Bekendelse. Jeg hørte hende staa op midt om Natten; hun søgte Eneboeren; men da han havde givet hende sit Leje, var han selv gaaet op til Bjærgtoppen for at betragte Himlens Skønhed og bede til Gud. Han sagde næste Dag til mig, at det plejede han ofte, selv om Vinteren, ti han kunde godt lide at se Skoven vugge sine nøgne Toppe, se Skyerne sejle hen over Himlen og høre Vindene og Strømmene suse i Ensomheden. Min Søster blev saaledes nødt til at vende tilbage til sin Seng, hvor hun faldt i Slummer. Ak — beruset af Haab, som jeg var, saa' jeg i Atalas Udmattelse kun Tegn paa en forbiggende Træthed.

Næste Morgen vaagnede jeg ved at høre Kardinalerne og Spottefuglene synge oppe i

Akacierne og Lavrbærtræerne omkring Hulen. Jeg plukkede en Magnoliablomst og lagde den, vaad af Morgenens Taarer, paa den slumrende Atalas Hoved. Jeg haabede — efter mit Lands Tro — at Sjælen af et lille Barn, der var død ved Brystet, skulde være stegen ned paa denne Blomst i en Dugdraabe, og at en lykkelig Drøm vilde bære den til min vor-dende Hustrus Skød. Saa gik jeg ud for at lede min Vært op og traf ham siddende paa en vindfældet Fyrrestamme med Kjoleskøderne i sine Lommer og en Rosenkrans i Haanden. Han foreslog mig at gaa med ned til Missionskolonien, medens Atala udhvilede sig; jeg tog mod Tilbudet, og vi begav os straks af Sted.

Da vi steg ned ad Bjærget, lagde jeg Mærke til nogle Egetræer, hvor Aanderne syntes at have tegnet sære Skrifttegn. Eneboeren sagde mig, at det havde han selv skaaret, og at det var Vers af en gammel Digter ved Navn Homer og af en endnu ældre, som hed Salomon. Der var en ubestemmelig hemmelighedsfuld Overensstemmelse mellem denne ældede Tidets Visdom, disse mosgroede Vers, denne gamle Eneboer, som havde indgravet dem, og de gamle Ege, der tjente ham til Bøger.

Hans Navn, hans Alder og Aarstallet for hans Sendelse vare noterede paa et Rør ved Foden af disse Trær. Jeg forbavsedes over

dette Mindesmærkes Skrøbelighed, men Munken svarede mig: „Det vil vare længer end jeg og vil altid have mere Værdi end den Smule Godt, som jeg har gjort.“

Derfra kom vi til Indgangen af en Dal, hvor jeg saa' et mærkværdigt Fænomen: det var en naturlig Bro, omtrent som den i Virginien, du maaske har hørt Tale om. Menneskene, min Søn, — og særlig de i dit Land — efterligne ofte Naturen, men deres Kopier ere al Tid smaa: det forholder sig ikke saaledes med Naturen, naar den synes at efterligne Menneskenes Værker, idet den i Virkeligheden viser dem Modeller. Saa er det, den kaster Bro fra Bjærgtind til Bjærgtind — saa hænger den Veje op i Skyerne — spreder et Net af Floder i Steden for Kanaler — hugger Bjerge til Søjler — og huler Have i Steden for Dokker.

Vi gik ind under Brobuen og stod overfor et nyt Underværk: Missionens Kirkegaard eller „Dødens Lund“. Fader Aubry havde tilladt sine nyomvendte at begrave deres døde paa den gamle Vis og at beholde det hedenske Navn paa Begravelsespladsen; han havde blot helliget Stedet med et Kors. Jorden var, ligesom den fælles Ager, delt saaledes, at hver Familie fik en Lod. Enhver Lod var i sig selv en lille Lund, der vekslede efter den enkeltes Smag. En Bæk snoede sig lydløst mellem disse Lunde; man kaldte den „Freds-

bækken“. Dette Sjælenes smilende Tilflugtssted var i Øst lukket af Brøbuen; to Høje begrænsede det mod Nord og Syd; kun i Vest aabnede det sig ud mod en stor Fyrreskov. Disse Træers Stammer, der var røde med grønne Marmoreringer og kun bar Grene i Toppen, lignede høje Søjler og dannede en Forhal til dette Dødens Tempel; der rugede en dump Lyd derinde som af Orgeldøn under et Kirkehvælv; men trængte man ind i Helligdommens Dyb, saa hørte man kun Fuglenes Sange, der lød som en evig Festsalme til de dødes Ihukommelse.

Da vi kom ud af denne Skov, fik vi Øje paa Missionslandsbyen, der laa ved Bredden af en Flod midt paa en blomstersaaet Slette. Man kom derhen ad en Allé af Magnolier og Ege, der bræmmede en af disse gamle Veje, som man finder i Nærheden af Bjærgene mellem Kentucky og Florida. Saa snart Indianerne opdagede deres Præst ude paa Sletten, forlod de straks deres Arbejde og løb hen imod ham. Nogle kyssede hans Kjole, andre støttede hans Skridt; Mødrene løftede de smaa op, for at de skulde se den Herrens Mand. Mens vi gik videre, spurgte han til Landsbyen; gav et Raad hist og dadlede her; talte om Høsten, om Skolen, om Sygeplejen, og han blandede Gud ind i alt, hvad han sagde.

Med hele dette Følge kom vi til Foden af et stort Kors, der stod ved Vejen. Her

var det, at den Guds Tjener plejede at fejre sin Religions Mysterier. Han vendte sig mod Mængden og talte til dem og sagde: „Mine kære omvendte: der er kommet en Broder og en Søster til Eder; og endydermere ser jeg, at det guddommelige Forsyn i Gaar har skaanet Eders Høst: det er to store Grunde til Taksigelse. Lad os da frembære det hellige Offer, og lad enhver medbringe en dyb Andagt, levende Tro, uendelig Erkendtlighed og et ydmygt Hjærte.“

Og Præsten iførte sig en hvid Kaabe af Morbærtræets Bark; de hellige Kar bleve fremtagne af et Skrin ved Korsets Fod, Højaltret var en Klippeblok, Vand fik man fra den nære Flod, og en Klasse vilde Druer gav Vin. Vi lægge os alle paa Knæ i det høje Græs — Mysteriet begynder.

Morgenrøden viste sig bag Bjærgene og tændte Østhimlen i Flamme. Hele den store Ensomhed var Guld og Roser. Stjærnen, som al denne Glans havde bebudet, steg endelig op fra et Svælg af Lys, og dens første Straale ramte den indviiede Hostie, som Præsten i samme Øjeblik løftede i Vejret. O hvor betagende er Religionen! hvor pragtfuld den kristne Gudsdyrkelse! En gammel Eremit som Offerpræst, en Klippe som Højalter, Ørkenen til Kirke og uskyldige vilde som Deltagere! Nej, jeg tvivler ikke paa, at det store Mysterium jo blev fuldbragt i det Øjeblik, da vi

kastede os paa vore Ansigter, og at Gud steg ned paa Jorden, ti jeg følte ham stige ned i mit Hjærte.

Efter Ofringen, hvor der for mig kun manglede Lopez' Datter, begav vi os til Landsbyen. Den mest rørende Blanding af Samfundsliv og Naturlilværelse herskede overalt; i Hjørnet af et Rov fra den gamle Ørken opdagede man spirende Kultur, Aksenens Guldbelger rullede over de fældede Egestammer, og Træet med de tre Aarhundreders Alder havde maattet vige for Kornet, der kun skulde vare en Sommer. Overalt saa' man brændende Skov sende store Røgstøtter op i Luften, og Ploven drog langsomt frem mellem Resterne af Træernes Rødder. Landmaalere gik og maalte Jorden op med store Kæder; Voldgiftsmænd ordnede de første Ejendomsforhold; Fuglen maatte forlade sin Rede, og de vilde Dyrs Huler forvandlede til Hytter; man hørte Hamre banke, og Øksens Slag fik for sidste Gang Ekkoet til at stønne, idet det døde sammen med de Trær, der havde huset det.

Jeg strejffede henrykt om mellem disse mangfoldige Scener, som Atalas Billede for sødede end yderligere, og jeg vuggede mit Hjærte i Drømme om Lykke. Jeg beundrede Kristendommens Sejr over det vilde Liv; jeg saa' Indianeren blive civiliseret paa Religionens Bud; jeg overværede denne Menneskets og Jordens første Bryllupsfest, hvor Mennesket

giver Jorden Arveret til hans Sved, og Jorden til Gengæld forpligter sig til trofast at bære hans Høst, hans Afkom og hans Aske.

Man kom hen til Missionæren med et lille Barn, og han døbte det mellem de blomstrende Jasminer ved Bredden af en Kilde, medens et Ligtog langsomt begav sig ud til Dødningelunden midt gennem al Legen og alt Arbejdet. Et Brudepar fik den kirkelige Velsignelse under en Eg, og vi fulgte med dem til en Udkant af Ødemarken og indviede deres Hjem. Præsten gik foran os og velsignede Klippen og Træet og Kilden, ligesom Gud fordum, i Følge de kristnes Bog, velsignede den udyrkede Jord, da han gav den Adam til Arv og Eje. Dette Optog af Mennesker og Kvæg mellem hverandre, der fulgte sin ærværdige Fører fra Klippe til Klippe, rørte mit Hjærte, som havde det været en Udvandring i hine Tider, da Sem og hans Børn vandrede frem gennem den ukendte Verden efter Solen, som skred af Sted foran dem.

Jeg vilde vide, hvorledes den hellige Eremit styrede sine Børn; han svarede med megen Velvilje: „Jeg har ikke givet dem nogen Lov; jeg har blot lært dem at elske hverandre, at bede til Gud og at haabe paa et bedre Liv: al Verdens Love ligger deri. Du ser midt i Landsbyen en Hytte, der er større end de andre: den er vort Kapel i Regntiden. Man samles dér Morgen og Aften før at love Herren, og naar jeg er borte, er det en Olding, som

beder Bønnen, ti Alderdommen er ligesom Moderværdigheden et Slags Præstedømme. Man gaar saa ud til Arbejde paa Markerne, og selv om Markerne er delte, for at enhver kan lære Samfundets Husholdning at kende, saa anbringes Grøden dog i fælles Lader for at opretholde Broderkærligheden. Fire Oldinge uddele Arbejdets Produkter ligeligt. Føj dertil de religiøse Ceremonier, mange Salmer, Korset, hvor jeg i Dag helligholdt Mysteriet, Ælmen, under hvilken jeg prædiker i den gode Aarstid, vore Grave i vore Kornmarkers Nærhed, vore Floder, hvori jeg døber de smaa Børn, og dette nye Bethanias Sankt-Johannes'ser, og du vil kunne danne dig et fuldstændigt Begreb om dette Jesu Rige.

Eneboerens Ord henrev mig, og jeg følte dette regelmæssige og virksomme Livs Overlegenhed over den vildes omflakkende og ørkesløse Tilværelse.

Aa, René, jeg knurrer ikke mod Forsynet, men jeg tilstaar, at jeg aldrig kan genkalde mig dette evangeliske Samfund uden at føle Savnets Bitterhed. En Hytte og Atala vilde have gjort mit Liv lykkeligt! Der endte al min Higen; ukendt af Menneskene vilde jeg have skjult min Lykke i Skovenes Dyb, og sammen med min Hustru vilde mit Liv være løbet hen som en af hine Ørkenfloder, der ikke en Gang har Navn.

I Steden for denne Fred, som jeg den

Gang var dristig nok til at love mig selv, har jeg tilbragt mine Dage i Sorg. En Skæbnens Spillebold, knust til Vrag mod alle Strandbredder — en lang Landflygtighed og, da jeg endelig kom hjem, en Hytte i Ruiner og alle mine Venner i Graven — saaledes skulde Chactas' Skæbne blive.

Sorgespillet.

Min Drøm om Lykke blev kun kortvarig — ved Hulens Indgang vakte jeg af den. Det var midt paa Dagen, da vi kom dertil, og det overraskede mig, at Atala ikke løb os i Møde. En ubestemt Rædsel greb mig med ét. Jeg vovede ikke at kalde paa Lopez' Datter; min Fantasi forestillede mig med lige stor Forfærdelse den Lyd eller den Tavshed, der vilde følge paa mine Raab. Endnu mere forskrækket over det Mørke, der herskede i Hulen, sagde jeg til Missionæren: „O du, hvem Himlen ledsager og styrker — træng ind i disse natlige Skygger!“

Hvor man er svag, naar Lidenskaben behersker en! Hvor man er stærk, naar man kaster sin Sorg paa Gud! Der var mere Mod i dette fromme Hjærte, som seks- og -halvfjerdsindstyve Aar havde hudflettet, end i al

min brændende Ungdom. Den Fredens Mand traadte ind i Hulen, og jeg blev staaende udenfor i dyb Rædsel. Snart naaede en svag klagende Lyd inde fra Klippegroten mit Øre. Jeg udstødte et Skrig — jeg fik mine Kræfter igen — med et Sæt var jeg inde i Hulens Nat.... Mine Fædres Aander! ene I ved, hvilket Skue der mødte mit Øje!

Eneboeren havde tændt en Fyrrefakkel; han holdt den med skælvende Haand over Atalas Leje. Den smukke unge Pige sad halvt op i Sengen, bleg og med udslaget Haar. En smertelig Sved stod paa hendes Pande i glimtende Draaber; hendes halvslukte Blik søgte endnu at forkynde mig den Elskov, hun bar til mig, hendes Mund prøvede paa at smile. Jeg blev staaende ubevægelig, som om Lynet var slaaet ned foran mig, med stive Øjne, udstrakte Arme og halvt aabnede Læber. Et Øjeblik laa der dyb Stilhed over dette smertelige Skue. Eneboeren var den første, der brød den: „Det kan ikke være andet end en Feber, foraarsaget af alle de Besværligheder, hun har udstaaet; hvis vi blot lægger vor Sorg i Guds Haand, saa vil han se i Naade til os.“

Ved disse Ord var det, som Blodet atter begyndte at flyde i mine Aarer; og med den vildes Bevægelighed gik jeg pludselig fra den dybeste Frygt til den højeste Grad af Fortrøstning. Men Atala rev mig snart ud deraf.

Idet hun bedrøvet vuggede sit Hoved frem og tilbage, betydede hun os, at vi skulde komme nærmere.

„Min Fader,“ sagde hun med svag Røst til Munken, „jeg er Døden nær. Aa Chactas! bliv ikke fortvivlet! hør den skæbnesvangre Hemmelighed, som jeg hidtil har skjult for dig for ikke at gøre dig altfor ulykkelig og for at adlyde min Moder. Afbryd mig ikke med dine Smertensudbrud — de øder jo blot de faa Øjeblikke, jeg har tilbage. Jeg har meget at fortælle — og mit Hjertes Slag bliver langsommere — der ligger en isnende Tyngsel over mit Bryst — jeg mærker, jeg ikke kan skynde mig for meget.“

Hun tav nogle Øjeblikke og fortsatte saa:

„Min tunge Skæbne begyndte, før jeg endnu havde set Dagens Lys. Min Moder havde undfanget mig i Ulykke; jeg tyngede hendes Liv, og hun bragte mig til Verden med store indre Skader. Man tvivlede om mit Liv. For at frelse mig lovede min Moder Englenes Dronning, at hvis jeg undslap Døden, skulde jeg bevare min Jomfruelighed alle Dage til Hendes Ære Dette skæbnesvangre Løfte er det, som har styrtet mig i Graven!

Da jeg var femten Aar, mistede jeg min Moder. Nogle Timer før hun døde, kaldte hun mig hen til sit Leje. Der var en Præst til Stede, som ydede hende Religionens Trøst i hendes sidste Øjeblikke. „Min Datter,“ sagde

hun til mig, „du kender det Løfte, jeg har gjort paa dine Vegne. Du vil ikke gøre din Moders Ord til Løgn! Kære Atala! jeg lader dig ene i en Verden, der ikke er en kristen værdig, en Verden af Afgudsdyrkere, der forfølge din Faders og min Gud — den Gud, som har skænket dig Livet, og som har bevaret det ved et Under. Mit kære Barn! hvis du tager Jomfrusløret, saa giver du ikke Afkald paa andet end de huslige Sorger og de dødbringende Lidenskaber, der har hærget din Moders Bryst. Kom, min eneste elskede, kom hid og sværg paa dette Billede af Frelserens Moder, mellem din døende Moders og denne hellige Mands Hænder, at du ikke vil forraade mig for Himlens Aasyn! Tænk paa, at jeg har bundet mig for at frelse dit Liv, og at du styrter din Moder i evige Kvaler, hvis du ikke holder mit Løfte!“

O Moder, hvorfor talte du saa! Hvorfor skaber Troen paa en Gang min Ulykke og min Salighed — hvorfor tilintetgør og trøster den mig paa en Gang! Og du, du kære bedrøvede Genstand for en Lidenskab, der fortærer mig selv nu i Dødens Favntag — Chactas! du ser nu, hvad der har gjort vor Skæbne saa tung Jeg brast i Graad, kastede mig til min Moders Bryst og aflagde det Løfte, man fordrede af mig. Missionæren udtalte de frygtelige Ord over mig og gav mig det indviiede Baand, som holder mig fangen for bestan-

dig. Min Moder truede mig med sin Forbandelse, hvis jeg nogen Sinde brød mit Løfte, og efter at have paalagt mig absolut Tavshed overfor Hedningene, der forfulgte min Tro, udaandede hun i mine Arme.

I Begyndelsen anede jeg intet om det farlige i min Ed. Jeg var en oprigtig og nidkær Kristen — jeg var stolt af det spanske Blod, der løber i mine Aarer — jeg saa i mine Omgivelser ingen, der var værdig til min Haand, og jeg glædede mig over ikke at have anden Brudgom end min Moders Gud. Jeg saa dig, du unge, smukke Fange, din Skæbne rørte mig, jeg vovede at tale til dig ved Baalet inde i Skoven — — og jeg mærkede hele mit Løftes tyngende Vægt!“

Da Atala havde sagt dette, knyttede jeg uvilkaarligt mine Hænder og raabte med et fjendtligt Blik til Missionæren: „Det er alt-saa den Religion, som du har hævet til Skyerne for mig! Fordømt være den Ed, som har berøvet mig Atala! fordømt den Gud, som krydser Naturens Planer! Hvad vil du, Præst! i disse Skove?“

„Frelse dig,“ sagde Oldingen med frygtelig Røst, „tvinge dine Lidenskaber og forhindre dig i ved Gudsbespottelser at drage Himlens Vrede ned over dig! Det klæder dig godt, unge Mand, der næppe er kommen ind i Verden, at klage over dine Sorger. Hvor er Mærkerne efter din Lidelse? Vis mig dine

Dyder — hvis du vil have nogen Ret til at klage! Hvad godt har du gjort? Hvem har du ydet Tjenester? Ulykkelige — du er ikke andet end Lidenskab, og du vover at anklage Himlen? Naar du som Fader Aubry havde tilbragt svære Landflygtighedens Aar i Bjærgene, vilde du være mindre rask til at dømme Forsynets Hensigter; du vilde da forstaa, at du intet ved, at du intet er, og at der ikke findes nogen Tugtelse saa stræng, ingen Ulykke saa forfærdelig, at det fordærvede Kød ikke fortjener den.“

Den gamles Øjne lynede — Skæget bølgede ned mod Brystet — hans Ord tordnede — han lignede en Gud. Overvældet af hans Majestæt faldt jeg ham til Fode og bad om Tilgivelse for min Opblussen. „Min Søn,“ svarede han med saa blod Betoning, at min Sjæl fyldtes af Anger, „det er ikke for min egen Skyld, at jeg har dadlet dig. Ak, du har Ret, kære Barn, jeg har udrettet saare lidet i disse Skove, og Gud har ingen mere uværdig Tjener end jeg. Men Himlen, min Søn! Himlen maa man aldrig anklage! Tilgiv mig, hvis jeg har fornærmet dig; men lad os høre vor Søster! Der gives maaske et Lægemiddel; lad os ikke slippe Haabet, Chactas; det er en guddommelig Religion, der har gjort Haabet til en Dyd.“

„Min unge Ven,“ begyndte Atala paa ny, „du har været Vidne til mine Kampe, og dog

har du kun set mindste Parten deraf; jeg skjulte Resten for dig. Den sorte Slave, der vander Floridas brændende Støv med sin Sved er mindre ulykkelig, end Atala har været. Jeg tryglede dig om at flygte . . . og var dog vis paa at dø, hvis du fjærnede dig; jeg frygtede for at være sammen med dig i Ørkenen . . . og higede dog efter Skövenes Skygge . . . Aa! hvis det ikke havde været andet end at forlade Forældre, Venner og Fædreland! ja selv — forfærdelige Tanke — om det havde kostet min Sjæls Forlis! men din Skygge, Moder, din Skygge var der al Tid og bebrejdede mig sine Pinsler! Jeg hørte dine Klager, og jeg saa Helvedes Luer fortære dig. Mine Nætter vare golde og fulde af Syner; mine Dage var øde; Aftenens Dugg dampede bort, naar den faldt paa min brændende Hud; jeg aabnede mine Læber for Brisen, men den kølede mig ikke — den fængede selv af Ilden i min Aande. Hvor det pinte stadig at se dig i min Nærhed, langt borte fra alle Mennesker, i den dybe Ensomhed — og at føle en uoverstigelig Skranke mellem dig og mig. Min højeste Lykke vilde have været at tilbringe mit Liv for dine Fødder — at tjene dig som din Slave — at berede dit Maaltid og ordne dit Leje. Jeg rørte ved denne Lykke, men jeg kunde ikke gribe den. Hvilke Planer har jeg ikke drømt mig! Hvilke Tanker er ikke steget op af mit sorgfulde Hjærte! Tit og mange Sinde, naar jeg fæstede

mine Øjne paa dig, fødtes der i mig saa mangen sanselig og syndig Attraa: snart ønskede jeg sammen med dig at være den eneste levende Skabning paa Jorden — snart, naar jeg følte en Guddom, der standsede mig i min rædselsfulde Henrykkelse, kunde jeg have begæret denne Guddom tilintetgjort, blot jeg i dine favnende Arme kunde rulle fra Afgrund til Afgrund mellem Levningerne af Gud og Verden! Selv nu — jeg véd knap, om jeg skal sige det — selv nu, da Evigheden skal opsluge mig, og min Sjæl stedes for den ubønhørlige Dommer — nu, i dette Øjeblik, da jeg for at lyde min Moder med Fryd ser min Jomfrulighed fortære mit Liv — selv nu — o frygtelige Modsigelse! — tager jeg Smerten med mig over ikke at være din.“

„Min Datter,“ afbrød Missionæren hende, „din Sorg gør dig vild. Dette Overmaal af Lidenskab, hvortil du hengiver dig, er sjælden ret, ikke en Gang i Naturen. Men det er snarere noget fejl i Tanken end noget lastefuldt i Hjertet og derfor mindre brødefuldt i Guds Øjne. Befri dig for disse Stemninger, som skæmme din Uskyld. Men din levende Indbildningskraft har ogsaa voldt dig for meget Bryderi med Hensyn til dit Løfte, kære Barn! Religionen kræver ikke overmenneskelige Ofre! Den sande troendes Følelser og maadeholdne Dyder er milevidt fjærnede fra en saakaldet „Heltesjæls“ overspændte Dyd. Hvis du havde

bukket under, stakkels lille forvildede Faar, saa vilde den gode Hyrde have opsøgt dig for at føre dig tilbage til Hjorden. Angerens Skatte stode dig aabne; i Menneskenes Øjne behøves der Strømme af Blod for at udslette vore Fejl; for Gud er en eneste Taare nok. Kom til dig selv, kære Pige, din Stilling kræver Ro; lad os henvende os til ham, der heler alle sine Tjeneres Vunder. Hvis det — som jeg haaber — er hans Vilje, at du skal slippe uskadt fra denne Sygdom, vil jeg skrive til Ærkebispens af Quebec; han har Magt til at løse dig fra dit Løfte, og du kan da tilbringe dine Dage her hos mig sammen med din Husbond Chactas.“

Ved disse Oldingens Ord grebes Atala af voldsomme Krampetrækninger, der fulgtes af Tegn paa en frygtelig Smerte.

„Hvorledes!“ raabte hun og slog Hænderne sammen i sin Lidenskab, „jeg kunde hjælpes? Jeg kunde løses fra mit Løfte?“

„Ja min Datter, og du kan det endnu.“

„Det er for silde — det er for silde!“ raabte hun. „Skal jeg da dø i samme Øjeblik, som jeg faar at vide, at jeg kunde have været lykkelig? Hvorfor har jeg ikke kendt denne hellige Olding før? Aa hvilken Lykke jeg vilde kunne nyde Chactas kristen trøstet og støttet af denne ærværdige Præst i dette Øde — for bestandig O, det vilde være altfor stor Lyksalighed!“

„Vær rolig,“ sagde jeg til hende¹ og tog den ulykkeliges Haand, „vi skal nyde den Lykke.“ „Aldrig, aldrig,“ svarede Atala. „Hvad mener du?“ spurgte jeg. „Du ved ikke alt,“ udbrød den unge Pige, „det var i Gaar — under Uvejret — jeg var ved at bryde mit Løfte — ved at støde min Moder ned i en Afgrund af Flamme; hendes Forbandelse var allerede over mig, jeg løj allerede for Gud, ham, der har frelst mit Liv . . . Da du kysede mine sitrende Læber, omfavnede du Døden!“

„O Himmel,“ raabte Missionæren, „kære Barn, hvad har du gjort?“ „En Forbrydelse, Fader,“ sagde Atala med forvildede Øjne, „men jeg ødelagde kun mig selv, og jeg frelste min Moder.“ „Tal dog helt ud,“ raabte jeg, fuld af Forfærdelse. „Vel,“ sagde hun, „jeg havde forudset min Svaghed: da jeg forlod Landsbyen, medbragte jeg . . .“ „Hvad tog du med dig?“ spurgte jeg i Rædsel. „Gift,“ sagde Munken. „Den er i mig,“ raabte Atala.

Eneboerens Haand slap Lyset; jeg faldt som død ned ved Siden af Lopez Datter; Oldingen favnede os begge i sine Arme, og i Mørket blandede vi vor Graad ved dette Dødsleje.

„Lad os fatte os!“ sagde saa den modige Eremit og tændte en Lampe. „Vi spilder den kostbare Tid. Brave kristne, lad os trodse Fjendens Stormløb: lad os med Reb om Hal-

sen og Aske over Issen kaste os for den højestes Fødder for at anraabe ham om Barmhjertighed og underkaste os hans Vilje, maaske det endnu er Tid. Du skulde have sagt mig det i Gaar Aftes, min Datter.“

„Ak Fader,“ svarede Atala, „jeg søgte dig i Nat; men Himlen havde fjærnet dig fra mig til Straf for min Brøde. Al Hjælp vilde desuden have været unyttig, ti selv Indianerne, der ellers er saa dygtige i alt, hvad angaar Gift, kender intet Lægemiddel mod den, jeg har taget. O Chactas, døm om min Forbavselse, da jeg opdagede, at Slaget ikke ramte saa hurtigt, som jeg ventede. Min Kærlighed har fordoblet mine Kræfter — min Sjæl har ikke saa hurtig kunnet skilles fra dig.“

Det var nu ikke længer Hulken, hvormed jeg afbrød Atalas Fortælling, det var lidenskabelige Udbrud, som kun vilde kender. Jeg væltede mig rasende paa Jorden, idet jeg vred mine Arme og bed i mine Hænder. Den gamle Præst løb med vidunderlig Ømhed fra Broder til Søster og hjalp os paa hundrede Sæt. Trods sit rolige Hjærte og Aarenes Byrde forstod han at vinde vore unge Øren, og hans Religion skænkede ham ømmere og mere brændende Tonelag — end selve vor Lidenskab. Minder denne Præst, der i 40 Aar daglig havde ofret sig for Herren, dig ikke om hine Altre i Israel, der bestandig sendte deres Offerrøg op til Gud fra de høje Steder.

Ak, det var forgæves at han forsøgte at lindre Atalas Lidelser. Trætheden, Sorgen, Giften og en Lidenskab, der var mere dødbringende end alle Gifte tilsammen, forenede sig for at berøve Ørkenen denne Blomst. Henimod Aften viste der sig foruroligende Symptomer; en almindelig Stivnen greb Atalas Legem, og hendes Lemmer begyndte at blive kolde. „Rør ved mine Fingre“ sagde hun til mig; „synes du ikke, de er som Is?“ Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde svare, men mine Haar rejste sig af Rædsel. Hun tilføjede: „Endnu i Gaar kom jeg til at skælve, blot du rørte ved mig, min elskede; nu føler jeg ikke længer din Haand, jeg hører næppe din Stemme; Tingene herinde i Hulen forsvinde skiftevis. Er det ikke Fugle, jeg hører? Solen maa nu være ved at gaa ned. Chaetas — den vil skinne smukt paa min Grav herude i Ørken!“

Atala opdagede, at hendes Ord fik os til at græde, og hun sagde: „Tilgiv mig, I gode Venner; jeg er meget svag, men maaske jeg bliver stærkere. Men at dø saa ung, især nu, da mit Hjærte var saa fyldt af Liv! Du Bønnens Mand — trøst mig — hav Medlidenhed med mig! Tror du, at min Moder vil være tilfreds, og at Gud vil tilgive mig, hvad jeg har gjort?“

„Min Datter“ svarede den gode Præst, idet han aftørrede sine Taarer med sine lem-

læstede, skælvende Fingre „min Datter, al din Ulykke kommer af Uvidenhed; det er din indianske Opdragelse, din Mangel paa den nødvendige Lærdom, der har ødelagt dig; du ved ikke, at en kristen ikke selv kan raade for sit Liv. Trøst dig derfor, mit kære Lam; Gud vil tilgive dig for dit enfoldige Hjertes Skyld. Din Moder og den uforsigtige Missionær, der bestemte dit Livs Bane, have mere Skyld end du; de have misbrugt deres Magt ved at fravriste dig et saadant Løfte. Men Herrens Fred være med Eder alle! I frembyde alle tre et frygteligt Billede paa Sværmeriets Farer og paa, hvad Mangel paa Klarhed i Religionssager kan føre til. Trøst dig, mit Barn; han, som gransker Hjarter og Nyrer, vil dømme dig efter dine rene Hensigter og ikke efter din fordømmelige Handling.

Og hvis det Øjeblik er kommet, da du skal sove ind i Herren, saa taber du saa lidet, mit kære Barn, ved at gaa glip af denne Verden. Til Trods for den Ensomhed, hvori du har levet, har du haft Sorger: hvad vilde du da føle, hvis du blev Vidne til Kultursamfundets Onder? hvis dit Øre ved Landstigningen paa Evropas Kyster fyldtes af det Smertenssskrig, som løfter sig fra dette gamle Land? Derovre lider og sukker alle fra Slottet og til Hytten; man har set Dronninger græde som Almueskoner, og man har undret sig over de mange Taarer, et Kongeøje kunde rumme.

Er det over din Elskov, du sørger? Min Datter — du kunde lige saa gjerne græde over en Drøm! Kender du Mandens Hjærte, og kan du beregne hans Karakters Ubestandighed? Du kunde lettere udregne, hvor mange Bølger et Stormhav ruller mod Land. Ofre og Velgærninger er ikke evige Baand, Atala; en skønne Dag vilde maaske Afskyen have indfundet sig sammen med Mætheden, Fortiden vilde være bleven regnet for intet, og man vilde kun have haft Øje for det ubehagelige i en foragtet Forbindelse med en fattig Pige. Den skønneste Elskov var utvivlsomt den Mands og den Kvindes, der lige vare udgaaede af Skaberens Haand. Der var plantet et Paradis til dem; de vare uskyldige og udødelige. De vare fuldendte paa Legem og Sjæl, de passede til hinanden i alle Stykker: Eva var skabt for Adam, og Adam for Eva. Naar de ikke kunde holde sig i denne lykkelige Tilstand, hvilket Par vil saa kunne det? Jeg vil ikke tale om de førstefødte Menneskers Forbindelser — den Gang da Søsteren var Broderens Hustru, da Elskoven og Søkenderkærligheden flød sammen i de samme Hjærter, og den enes Renhed øgede den andens Glæder. Alle disse Forbindelser er bleven ødelagte. Skinsygen har sneget sig hen til Grønsværsaltret, hvor Offergeden dampede, den har hersket under Abrabams Telte og hersket paa

Patriarkernes Lejer, hvor de dog nød saa megen Fryd, at de glemte deres Mødres Død.

Du havde da ikke smigret dig med, kære Barn, at være uskyldigere og lykkeligere i dine Forbindelser end disse hellige Familier, som det har behaget Jesus Kristus at nedstamme fra? Jeg vil forskaane dig for en Skildring af Husholdningens Smaabekymringer, af Tvistighederne, de gensidige Bebrejdelser, alle disse skjulte Sorger, der vaage ved Ægtesengens Hovedpude. Kvinden fornyer sine Kvaler, hvad Gang hun bliver Moder, og hun gifter sig under Graad. Hvor megen Smerte volder ikke Tabet af et spædt Barn, som du har givet Die og som saa dør ved dit Bryst? Bjærgene var fyldt af Rachels Klager, og intet kunde trøste hende, da hendes Sønner ikke var mere. Disse Sorger, der ere knyttede til Menneskets ømme Følelser, ere saa store, at jeg i mit Fædreland har set fornemme Damer, Kongers Elskerinder, forlade Hoffet og begrave sig i et Kloster for at spæge dette deres oprørske Kød, hvis Glæde kun er dulgt Pine.

Du vil maaske sige, at de sidste Eksampler ikke angaar dig; at hele din Ærgærighed gik ud paa at leve i en afsides Hytte med den Mand, du har valgt; at du mindre søgte Ægteskabets Lykke end denne søde Daarskab, som Ungdommen kalder Elskov? Blandværk alt sammen — Luftslotte, Forfænge-

lighed og Tant, en usund Indbildningskrafts Drømme! Ogsaa jeg, min Datter, har kendt Kærlighedens Uro; dette Hoved har ikke al Tid været skaldet, og dette Bryst har ikke al Tid været saa roligt, som det nu synes. Tro min Erfaring i dette: hvis Mennesket kunde være bestandig i sine Følelser og uafbrudt kunde forny dem, saa vilde Ensomhed og Elskov utvivlsomt gøre ham Gud lig, ti disse to Ting er det store Væsens evige Glæder. Men Menneskets Sjæl trættes og kan aldrig i længere Tid elske den samme fuldt ud. Der er al Tid Steder, hvor to Hjærter intet Berøringspunkt har, og det vil være nok til i Længden at gøre Livet uudholdeligt.

Endelig er Menneskenes store Fejl, naar de drømmer om Lykken, den, at de glemmer, det en Gang faar en Ende. Før eller senere vil Lykkens smukke Ansigt, hvor straalende det saa har været, have forandret sig til den ensformige Maske, som Graven giver Adams Æt; selv Chactas Øje vilde ikke have kunnet genkende dig mellem dine Søstre under Mulde. Kærlighedens Rige hersker ikke over Kistens Orme. Hvad siger jeg! o Forfængelighedens Forfængelighed! hvi taler jeg om Venskabets Magt paa Jorden? Vil du kende dets Rækkevidde, mit kære Barn? Hvis en Mand vendte tilbage til Lyset nogle Aar efter sin Død, tvivler jeg stærkt paa, at han vilde blive modtagen med Glæde af dem, der græd mest

ved hans Baare: saa hurtig knytter man nye Forbindelser, saa let faar man andre Vaner, saa naturlig er Ubestandighed for Mennesket, saa lidet vejer vort Liv selv i vore Venners Hjerter!

Tak derfor den gode Gud, min kære Datter, fordi han saa hurtig tager dig bort fra denne Jammerdal. Allerede ligger den hvide Klædning og Jomfrukronen beredt over Skyerne; allerede hører jeg Englenes Dronning sige til dig: Kom, min værdige Tjenerinde, kom, min Due, og sæt dig paa en Renhedens Trone mellem dem, der har ofret deres Ungdom og Skønhed i Menneskehedens Tjeneste, ofret den til Børneopdragelse og til Barmhjærtighedens Storværker. Kom, himmelske Rose, og hvil dig ved Jesu Barm. Ligbaaren, som du har valgt til Brudeseng, skal aldrig besmittes, og din Gudebrudgoms Omfavnelser aldrig aflade².

Lige som Dagens sidste Lysglimt binder Vindene og breder Fred over Himlen, saaledes havde Oldingens rolige Ord bragt Liden-skaberne til Hvile i min Elskerindes Bryst. Hun syntes nu kun optaget af min Sorg og Midler til at lindre mit Tab med. Snart sagde hun til mig, at hun døde lykkelig, og jeg lovede hende at aftørre mine Taarer; snart talte hun til mig om min Moder og mit Fædreland; hun søgte at drage mig bort fra den nuværende Smerte ved at vække den

forgangne. Hun opmuntrede mig til at være taalmodig og dydig. „Du vil ikke al Tid blive ved at være ulykkelig“ sagde hun „hvis Himlen nu sender dig svære Prøvelser, saa er det blot for at gøre dig mere medlidende med andres Ulykke. Hjærtet er ligesom disse Trær, der ikke give Menneskene deres Balsam, før Jærnet har saaret dem selv.“

Da hun havde talt saaledes, vendte hun sig mod Missionæren og søgte hos ham den Lindring, hun selv havde skænket mig; vekselvis trøstende og trøstet gav og modtog hun Livsens Ord paa Dødslejet.

Imidlertid fordoblede Eneboeren sin Iver. Hans gamle Knokler varmedes af Menneskekærlighedens hellige Lue, og alt mens han tillavede Lægemidler, tændte Ild og redte Sengen, holdt han beundringsværdige Taler om Gud og om de retfærdiges Lyksalighed. Med Religionens Fakkelt i Haanden syntes han at gaa foran Atala ind i Graven for at vise hende dens hemmelige Undere. Den tarvelige Hule var fyldt af denne den kristelige Hødens Storhed, og de himmelske Aander vogtede utvivlsomt paa denne Scene, hvor Religionen kæmpede sin Ene kamp med Elskov og Ungdom og Død.

Den triumferede, denne guddommelige Religion! Man følte dens Sejr som en hellig Sørgmodighed, der lagde sig over vore Hjærter første lidenskabelige Udbrud. Henimod Midnat

begyndte Atala at gentage de Bønner, som Munken læste over hendes Leje. Kort efter rakte hun Haanden ud efter mig og sagde med næppe hørlig Røst: „Utalissis Søn, husker du den første Nat, da du tog mig for den sidste Elskovs Jomfru? Hvor det varslende sært om vor Skæbne!“ Hun holdt inde men begyndte paa ny: „Naar jeg tænker paa, at jeg skal forlade dig for bestandig, saa gør mit Hjærte slig Anstrængelse for at leve op igen, at jeg føler det, som mægtede min Elskov at gøre mig udødelig. Men ske din Vilje, min Herre og Gud.“ Atala tav nogle Öjeblikke og tilføjede saa: „Jeg har endnu ikke bedt dig om Tilgivelse for alt det onde, jeg har voldet dig. Jeg har pint dig meget med min Stolthed og mine Luner. Chactas — en Skovfuld Jord over mit Legeme vil lægge en Verden mellem os og befri dig for mine Ulykkers Vægt.“

„Jeg — tilgive dig!“ svarede jeg, badet i Taarer, „er det ikke mig, som har voldet al din Nød?“ „Min Ven,“ afbrød hun mig, „du har gjort mig meget lykkelig; og hvis jeg kunde begynde mit Liv forfra igen, saa vilde jeg stadig foretrække den Lykke at have elsket dig i en usalig Landflygtigheds korte Öjeblikke fremfor et helt hvilende Liv i mit Hjemland.“

Her kvaltes Atalas Stemme; Dødens Skygger bredte sig over hendes Öjne og Mund;

hendes Fingre greb famlende efter et Holdepunkt; hun talte ganske sagte med usynlige Aander. Saa gjorde hun en Anstrængelse og søgte forgæves at løsne det lille Kors, der hang om hendes Hals. Hun bad mig selv tage det og sagde til mig: „Da jeg talte med dig første Gang, saa du dette Kors funkke paa mit Bryst i Vagtbaalets Skær! det er det eneste af Værdi, som Atala ejer. Vor fælles Fader Lopez sendte det til min Moder kort efter min Fødsel. Modtag det derfor som en Arv efter mig og gem det til Minde om mine Ulykker. Søg Hjælp hos de ulykkeliges Gud, naar Livets Storme ombruse dig. Chactas, jeg har en sidste Bøn til dig. Min Ven! vor Forening vilde kun have været kortvarig her paa Jorden; men der er et uendelig længere Liv efter dette. Hvor det vilde være frygteligt at være skilt fra dig for bestandig! Jeg gaar blot foran, og jeg vil vente dig i Himmeriges Rige. Hvis du har elsket mig, saa lad dig undervise i den kristne Religion for at berede dig til vor Forening. Hin Religion gør et stort Under i Dag for dine Öjne, ti det er den, som sætter mig i Stand til at forlade dig uden Fortvivlelse. Men jeg fordrer kun et Løfte af dig, Chactas; jeg ved kun altfor vel, hvor dyrt en Ed kan komme én til at staa. Maaske vilde en saadan Ed skille dig fra en Kvinde, der var lykkeligere end jeg. — O Moder, tilgiv din Datter! o him-

melske Jomfru, stands din Vrede, jeg falder tilbage til min gamle Svagthed, og jeg stjæler Tanker fra dig, o Gud, hvem hele min Sjæl tilhører.“

Overvældet af Smerte lovede jeg Atala en Gang med Tiden at antage den kristne Religion. Da Eneboeren hørte dette, rejste han sig med forklaret Aasyn, strakte sine Hænder mod Hulens Loft og raabte: „Saa er det da Tid at nedkalde den højeste selv fra sin Himmel.“

Næppe havde han udtalt disse Ord, før en overnaturlig Magt tvang mig i Knæ med Hovedet mod Atalas Seng. Præsten aabnede et Aflukke, hvori der stod en Guldurne, dækket af et Silkeslør; han kastede sig ned og bad inderligt. Hulen syntes pludselig oplyst; man hørte i Luften Engleord og himmelske Harpers Strængesitren; og da Eneboeren trak det hellige Kar ud fra sit Gemme, trode jeg at se Gud selv komme ud af Bjærgets Side.

Præsten aabnede Kalken; han tog en snehvid Hostie mellem to Fingre og nærmede sig til Atala, idet han fremsagde hemmelighedsfulde Ord. Den unge Helgeninde laa i Ekstase — med Öjnene mod Himlen. Al hendes Smerte syntes taget fra hende, hele hendes Liv samlede sig paa hendes Læber; hendes halvaabne Mund søgte ærefrygtsfuldt Guddommen, der var skjult i det mystiske

Brød. Derpaa dyppede den ædle Olding en Smule Bomuld i indviet Olie og gned Atalas Tinding dermed. Et Øjeblik betragtede han den døende Pige, og der undslap ham med ét disse stærke Ord: „Rejs bort, du Kristensjæl, rejs hjem til din Faders Boliger.“ Jeg løftede mit Hoved, stirrede paa Karret med Olien og udbød: „Vil dette Lægemiddel skænke Atala Livet?“ „Ja, min Søn,“ sagde Oldingen og kastede sig i mine Arme, „det evige Liv!“ Atala var død“.

Paa dette Sted blev Chactas for anden Gang nødt til at afbryde sin Fortælling. Hans Graad overvældede ham — hans Ord kom brudte og usammenhængende. Den blinde Høvding blottede sit Bryst og drog Atalas Krucifiks frem.

„Der er det,“ udbød han, „dette Pant paa hendes Genkærlighed. O René, du kan sé det, men jeg sér det ikke længer! Sig mig — har Guldets ikke forandret sig i de mange Aar? Ser du ikke Spor af mine Taarer derpaa? Kan du genkende det Sted, som Helgeninden har berørt med sine Læber? Hvorfor er Chactas endnu ikke kristen? Hvilke uendelige Hensyn til Fædreland og Statsmandsvisdom kan bestandig holde ham fangen i hans Fædres Vildfarelse? Nej, jeg vil ikke tøve længer! Jorden raaber til mig: Naar vil du stige ned i Graven? Hvorfor nøler du med at antage en guddommelig Religion?

— O Jord, du skal ikke vente længe paa mig: saa snart en Præst har forynget dette kummerhvidnede Hoved i Daabens Bad, haaber jeg at samles med Atala . . .

Men jeg glemmer Slutningen paa min Fortælling.

Begravelsen.

Jeg vil ikke forsøge, o René, at male dig den Fortvivlelse, der greb min Sjæl, da Atala havde draget sit sidste Suk. Dertil krævedes mere Varme, end jeg har tilbage. Mine lukkede Øjne maatte genaabne sig for at spørge Solen, hvor mange Taarer den saa' mig udgyde. Ja, denne Maane som nu funkler over vore Hoveder vil blive træt af at bestraale Kentuckys Sletter; denne Flod, som nu bærer vore Piroger, vil standse sine Vandes Løb, før mine Taarer vil holde op at rinde for Atala! To hele Døgn var jeg ufølsom for Eneboerens Trøsteord. For at stille min Smerte, benyttede denne ophøjede Mand sig ikke af Jordelivets tomme Fornuftgrunde; han nøjedes med at trykke mig i sine Arme og sige: „Min Søn, det er Guds Vilje.“

Hvis jeg ikke selv havde følt det, vilde jeg aldrig have troet, at der kunde ligge saa megen Trøst i disse den kristne Hengivelses fromme og enfoldige Ord.

Endelig sejrede den gudfrygtige Oldings stadige Ømhed, Salvning og Taalmod over min haardnakkede Sorg. Jeg skammede mig over de Taarer, han udgød for min Skyld. „Min Fader,“ sagde jeg til ham, „det er for meget: Hvorfor skal en Ynglings Lidenskaber bringe Uro ind i dine Dages Fred? Lad mig bære min Bruds jordiske Levninger bort; jeg vil begrave dem et eller andet Sted i Ørken, og hvis jeg fordømmes til at leve, saa vil jeg søge at gøre mig værdig til det evige Ægteskab, Atala har lovet mig.“

Den gode Munk skælvede af Glæde ved saa uventet at se Modet vende tilbage i mig, og han udbød: „O Jesu dyre Blod, min guddommelige Mesters Blod, det er dig, som har virket dette! Du vil frelse denne unge Mand. Min Gud, fuldend dit Værk; skænk denne forvirrede Sjæl din Fred, og lad hans Ulykker kun efterlade ydmyge og nyttige Minder hos ham!“

Den retfærdige Mand nægtede at overlade mig Atalas Lig; men han foreslog mig at kalde de nyomvendte sammen og begrave hende med al Kristenkirkens Højtidelighed. Men nu var det mig, som gjorde Indvendinger. „Menneskene“, sagde jeg til ham, „har

hverken kendt Atalas Dyder eller hendes Ulykke — lad da ogsaa hendes Grav være ukendt — kun hulet af vore famlende Hænder.“ Vi blev enige om, at vi vilde drage af Sted næste Morgen ved Solopgang for at begrave Atala under Klippebroen ved Indgangen til „de dødes Have“. Vi besluttede tilige at tilbringe Natten i Bøn ved Helgenindens Lig.

Henimod Aften flyttede vi de kostbare Relikvier hen til en Aabning paa Hulen, som vendte mod Nord. Eremiten havde indsvøbt Liget i et Stykke evropæisk Lærred, som hans Moder en Gang havde vævet: det var den eneste Ejendel, han havde tilbage hjemmefra, og han havde længe tænkt, det skulde være til hans egen Kiste. Atala laa paa et Grønsværtæppe af Bjærgmimoser; hendes Fødder, hendes Hoved, hendes Skuldre og en Del af hendes Bryst var blottet. I hendes Haar sad en vissen Magnoliablomst — den samme, som jeg hin Morgen havde lagt paa hendes Jomfruleje for at gøre hende frugtbar. Hendes Læber syntes at smægte og smile — ligesom en Rosenknop, man har plukket for to Dage siden. I hendes Kinders lysende Hvidhed kunde man skimte blaa Aarer. Hendes smukke Øjne vare lukkede, hendes smaa Fødder laa tæt samlede, og hendes Marmorhænder trykkede et Ibenholtskors mod hendes Hjærte; hendes Edsbaand laa om hendes

Hals. Hun syntes trolddomsbunden af Tung-sindets Engel, af Gravens og Uskyldighedens dybe Dobbeltslummer; jeg har aldrig set noget mere himmelsk. Hvo der ikke havde vidst, at denne unge Pige en Gang havde glædet sig ved Dagens Lys, vilde have taget hende for en Statue af den sovende Jomfrulighed.

Munken bad hele Natten. Jeg sad tavs ved Hovedenden af Atalas Dødsleje. Hvor mange Gange havde jeg ikke baaret dette yndefulde Hoved paa mine Knæ, naar hun sov! Hvor mange Gange havde jeg ikke böjet mig over hende for at høre hendes Hjærte slaa og drikke hendes Aande! Nu steg der ingen Lyd fra dette ubevægelige Bryst, og forgæves ventede jeg paa, at Dejligheden skulde vaagne.

Maanen laante os sin blege Fakkell til vor Nattevagt. Den stod op ved Midnat, en hvid Vestalinde lig, der græder ved en Lege-søsters Baare. Snart bredte den sit gaadefulde Tung-sind over de store Skove — sin store Melankoli, som den taler om med de ældede Ege og Havets urgamle Bredder. Fra Tid til anden dyppede Munken en blomstrende Gren i indviet Vand, og idet han rystede det fugtige Løv, fyldte han Natten med himmelsk Duft. Nu og da gentog han til en gammeldags Melodi nogle Vers af en Digter ved Navn Job:

„Jeg er visnet som en Blomst; jeg er tørret hen som Markens Urter.

„Hvorfor har en ulykkelig set Lyset, og hvorfor blev Livet givet dem, hvis Hjærter ere fulde af Bitterhed?“

Saaledes sang den gamle. Hans alvorlige, lidt syngende Stemme flød ud i Ørken-tavsheden. Guds og Gravens Navne gentoges af alle Floder og Skove. Den virginske Dues Kurren, et Fossefald langt borte i Bjærgene og Klokkens Kimen for de vejfarende blandede sig med disse Sørgesange; og fra de dodes Have var det, som man hørte et fjærnt Aandekor, der svarede Eneboerens Røst.

Saa viste der sig en gylden Revle i Øst. Høgene skreg paa Klipperne, og Maaren gemte sig i de hule Ælme; det var Tegn til Opbrud. Jeg tog Liget paa mine Skuldre; Eremiten gik foran mig med sin Spade i Haanden. Vi begyndte at stige ned fra Klippe til Klippe; Alderdommen og Døden sagtnede lige lig vor Gang. Ved Synet af Hunden, som havde funden os i Skovee og som nu, springende af Glæde, viste os en ganske anden Vej, brast jeg i Graad. Ofte spredte Morgenvinden Atalas lange Haar som et Guldslør for mine Øjne; ofte segnede jeg under Byrden og var nødt til at lægge den paa Mosset og sætte mig ned ved Siden af for at samle Kræfter. Endelig naade vi det Sted, min Sorg havde udvalgt sig; vi drog ind under Klippebroen.

O min Sön! hvilket Skue, at se en ung vild og en gammel Eneboer knæle overfor hinanden midt i Ørkenen og hule en Grav med deres Hænder til en stakkels Pige, hvis Lig laa henstrakt nærved i et udtørret Flodleje.

Da vort Arbejde var til Ende, lagde vi Dejligheden ned i hendes Muldseng. Ak! jeg havde haabet at berede hende et andet Leje! Jeg tog lidt Jord i min Haand under frygtelig Tavshed — og mine Öjne såa for sidste Gang Atalas Ansigt. Saa bredte jeg Gravslumrens Støv over hendes attenaarige Pande, og jeg såa min Søsters Træk langsomt forsvinde og hendes Ynde skjule sig bag Tæppet ind til Evigheden; hendes Barm ragede et Öjeblik op over den sorte Jord, som en hvid Lilje hæver sig af mørk Muld. „Lopez,“ udbrød jeg da, „se din Søn jordfæste din Datter.“ Og jeg dækkede Atala helt til.

Vi vendte tilbage til Hulen, og jeg meddelte Missionæren min Plan om at nedsætte mig i Nærheden af ham. Helgenen, som vidunderlig vel kendte Menneskehjærtet, gættede min Hensigt og min Sorgs Snedighed. Han sagde til mig: „Chactas, Utalissis Søn, medens Atala levede, har jeg selv foreslaaet dig at bo i min Nærhed, men nu er din Skæbne en anden: nu tilhører du dit Fædreland. Tro mig, min Sön, Sorgen er ikke evig; för eller siden faar den Ende, ti Menneskehjærtet er begrænset; det er en af vore store Ulykker, at

vi ikke en Gang ere i Stand til at være ulykkelige længe. Vend tilbage til Mississippi og trøst din Moder, som græder over dig hver Dag og som trænger til din Støtte. Lad dig undervise i Atalas Tro, naar du faar Lejlighed dertil; og husk, du har lovet hende at være en dydig kristen. Jeg vil vaage her over hendes Grav. Rejs, min Søn! Gud, din Søsters Sjæl og din gamle Vens Tanker følge dig!”

Saaledes talede Manden fra Bjærget, og hans Magt over mig var saa stor, hans Visdom saa dyb, at jeg ikke kunde andet end adlyde. Næste Dag forlod jeg min ærværdige Vært, som trykkede mig til sit Bryst og gav mig sine sidste Raad, sin sidste Velsignelse og sine sidste Taarer. Jeg kom forbi Graven; jeg blev forbavset ved at opdage et lille Kors derpaa, der stak op lige som Masten af et Skib, der har lidt Skibbrud. Jeg formodede, at Eneboeren havde været dernede og bedt om Natten, og dette Tegn paa Venskab og Guds frygt fik mine Taarer til at strømme i Overflod. Jeg følte mig fristet til at aabne Graven for endnu en Gang at se min elskedes Træk, men en religiøs Frygt holdt mig tilbage. Jeg satte mig paa den nys gravede Jord. Med Albuen paa Knæet og Hovedet støttet mod Haanden sank jeg hen i bittert Drømmeri. O René, der anstillede jeg første Gang alvorlige Betragtninger over vort Livs

og vore Planers Forfængelighed. Hvem har ikke gjort det samme? Jeg er kun en gammel Hjort, som Vintrene har hvidnet: mine Aar kunne kappes med Kragens — men trods det, at saa mange Dage have samlet sig paa min Isse, trods en saa lang Livserfaring, har jeg endnu ikke mødt noget Menneske, som ikke var bleven skuffet i sine Drømme om Lykke, intet Hjærte, som ikke bar paa et skjult Saar. Det Hjærte, der ser roligst ud, ligner de naturlige Brønde paa Alachuas Savanner: Overfladen er blank og rén, men ser man til Bunds, opdager man en stor Krokodille, som Brønden nærer i sine Vande.

Jeg saa Solen staa op og gaa ned over dette Smertens Sted, og næste Morgen beredte jeg mig til at forlade den hellige Grav ved Storkens første Skrig. Jeg drog derfra som fra en Afviser, der ledte mig ind paa Dydens Vej. Tre Gange paakaldte jeg Atalas Sjæl; tre Gange svarede Ørkenens Aand paa mine Raab. Jeg bøjede mig til sidst mod Øst, og jeg opdagede da langt borte Eneboeren, som begav sig over Bjærgene til en eller anden ulykkeligs Hytte. Jeg faldt paa Knæ, omfavnede hæftigt Gravhøjen og udbrød: „Sov i Fred her i fremmed Land, du ulykkelige Kvinde! trods din Elskov, din Landflygtighed og din Død forlade alle — endogsaa Chactas — dig!“ Saa skiltes jeg fra Lopez' Datter under strømmende Taarer; saa løsrev jeg mig

fra disse Steder, idet jeg forlod et Mindesmærke, der indgød endnu mere Ærefrygt end det Naturmonument, ved hvis Fod det laa — Dydens beskedne Grav.“

Epilog.

Chactas, Utalissis Søn, har fortalt denne Historie til Europæeren René. Fædrene have overleveret den til Børnene, og jeg har fra mine Rejser i fjærne Lande trofast bragt hjem, hvad Indianere have meddelt mig derom. Jeg ser i denne Beretning et Maleri af disse Jæger- og Arbejderfolk: af Religionen som Menne-skenes første Lovgiver; af Uvidenhedens og Trosfanatismens Farer i Modsætning til Evan-geliets Lys og Kærlighed og sande Aand; af Lidenskabens og Dydens Kampe i et enfoldigt Hjærte; endelig af Kristendommens Sejr over den mest stormende Følelse og den frygte-ligste Rædsel, over Elskov og Død.

Da en Seminol fortalte mig denne Historie, fandt jeg den meget lærerig og fuldendt smuk, fordi han lagde al Ørkenens Duft, al Hytternes Poesi, al sin enfoldige Maade at fortælle om Lidelser paa ind deri. Jeg smigrer mig ikke

med at have bevaret noget af dette. Men én Ting savnede jeg: hvad var der blevet af Fader Aubry? Ingen kunde sige mig det, og jeg vilde være bleven i evig Uvidenhed derom, hvis ikke Forsynet, der leder alt, havde aabenbaret mig, hvad jeg søgte. Det gik til paa følgende Maade:

Jeg havde strejft langs Mississippis Bredder, der fordum dannede Ny-Frankrigs sydlige Grænse, og jeg længtes efter at se dette Riges andet Vidunder: Vandfaldet Niagara. Jeg var naaet op i Nærheden af det, ind i Irokesernes gamle Land, da jeg en Morgen ud paa en Slette lagde Mærke til en Kvinde, der sad under et Træ og holdt et dødt Barn i sine Arme. Jeg nærmede mig blidt til den unge Moder, og jeg hørte hende sige:

„Hvis du var bleven blandt os, kære Barn, hvor vilde saa din Haand have spændt Buen med Ynde! Din Arm vilde have tvungen den rasende Bjørn; og paa Bjærgtinderne vilde din Fod kappes med Gedens! Du min hvide Hermelin paa Klipperne — saa ung — og allerede vandret til Sjælenes Rige! Hvorledes vil du bære dig ad med at leve der? Din Fader er der ikke til at nære dig med sin Jagt. Du vil fryse, og ingen Aand vil give dig Skind til at dække dig med. Aa, jeg maa skynde mig at følge efter for at synge Sange for dig og byde dig mit Bryst.“

Og den unge Moders Stemme skælvede, hun vuggede Barnet paa sine Knæ, fugtede dets Læber med sin Mælk — kort sagt: ofrede al den Omhu, man ellers yder Livet, paa Døden. Denne Kvinde vilde lade sin Søns Legeme tørre i et Træs Grene efter Indianernes Skik for derpaa at bære det til Fædrenes Grave. Hun klædte derfor den nyfødte af og sagde, idet hun aandede paa hans Mund: „Min Søns Sjæl, min elskelige, din Fader skabte dig for-dum ved et Kys paa mine Læber — ak, mine Kys har ikke kunnet føde dig til Live for anden Gang.“ Hun blottede derpaa sit Bryst og omfavnede disse stivnede Rester, der vilde have fanget Liv ved hendes Moderkærligheds Ild, hvis ikke Gud havde forbeholdt sig Livsens Aand.

Hun rejste sig og spejdede efter et Træ, paa hvis Grene hun kunde anbringe sit Barn. Hun valgte en sødtduftende Ahorn med røde Blomster og lange hængende Grene. Med den ene Haand drog hun de nederste Grene til sig, med den anden lagde hun Liget derpaa: hun slap derpaa Grenen, der vippede tilbage til sin naturlige Stilling med den lille uskyl-diges Legeme gemt i sit duftende Løv. O, hvor denne indianske Skik er rørende! Jeg har set Eder paa Eders øde Sletter, I pragtfulde Mindesmærker over Rigmænd og Kejsere, men foretrækker stadig disse de vildes luftige Grave, disse Mausolæer af Blomster og af Grønt, som

Bien fylder med Honningduft, som Vestenvinden vugger, og hvor Nattergalen bygger Rede og lader sin klagende Sang høre! Er det en ung Piges Lig, som Elskerens Haand har ophængt i Dødstræet — er det Støvet af et elsket Barn, som Moderen har anbragt i Smaafuglenes Bo, fordobles det yndefulde. Jeg nærmede mig nu til den sukkende Kvinde under Ahorntræet, lagde mine Hænder paa hendes Hoved og udstødte de tre Sorgskrig. Uden at tale til hende tog jeg derpaa en Gren, lige som hun selv, og viftede Insekterne bort, der summede om Barnets Lig. Men jeg tog mig vel i Agt for at opskræmme en Due, der sad i Nærheden. Indianerinden sagde til den: „Due, hvis du ikke er min Søns Sjæl, som er flagret ud, saa er du sikkert en Moder, der søger noget til at bygge Rede med. Tag disse Haar, som jeg aldrig mere vil vaske i duftende Vande, tag dem til at lægge dine Unger paa; gid den store Aand vil lade dig beholde dem!“

Den unge Moder brast derpaa i Glædetaarer, da hun opdagede den fremmedes Høflighed. I det samme nærmede en ung Mand sig: „Celutas Datter, tag vort Barn ned; vi vil ikke blive længer her, vi drager af Sted ved første Solopgang.“ Jeg sagde da: „Broder, jeg ønsker dig en blaa Himmel, mange Geder, en Bæverskinds Pels og godt Haab. Du er altsaa ikke herfra?“ „Nej, svarede den unge Mand, „vi er landflygtige, der søge et Fædre-

land.“ Idet Krigeren sagde dette, sænkede han sit Aasyn og gav sig til at kappe Hovedet af Blomsterne med sin Bue. Jeg forstod, at der laa Taarer paa Bunden af denne Historie, og jeg tav. Kvinden tog sin Søn ned fra Træets Grene og gav ham til sin Husbond. Da sagde jeg: „Vil I tillade mig at tænde Eders Baal i Aften?“ „Vi har ingen Hytte,“ svarede Krigeren, „hvis du vil følge os, saa slaa vi os ned ved Randen af Faldet.“ „Det vil jeg gerne,“ svarede jeg, og vi droge af Sted sammen.

Vi kom snart til Vandfaldet, der forkyndte sin Nærhed ved frygtelige Brøl. Det dannes af Floden Niagara, der løber fra Eriesøen ud i Ontario; dets lodrette Højde er 144 Fod. Fra Erie og til Faldet løber Floden ned ad en rask Skraaning, og i det Øjeblik, den falder, er det mere et Hav end en Flod, hvis Strømme hvirvles ned i Svælgets gabende Mund. Katarakten deler sig i to Grene og krummer sig i Hestekoform. Mellem de to Fald stikker der en Ø frem, som hælder sine Træer ud over Vandenes Kaos. Flodmassen mod Syd runder sig som en kæmpemæssig Cylinder, ruller sig ud som en mægtig Dug af Sne, og funkler i Solen med alle Farver; den, som falder mod Øst, sænker sig ned i skrækindjagende Mørke — man tænker paa Syndflodens Sluser, der aabnede sig. Tusinde Regnbuer krumme sig og krydses over Afgrunden. Vandet slaar mod

den sitrende Klippe og springer tilbage i Hvirvler af Skum, der stige op over Skoven som Røg fra en uhyre Ildløs. Fyrre, vilde Valnøddetrær, sælsomt formede Klipper pryde Skuepladsen. Ørne drages med af Luftstrømmen og synke hvirvlende ned i det gabende Svælg, og Carcaju'er hænge sig ved deres bøjelige Haler i Grenene for at fange Elsdynenes og Bjørnenes knuste Lig.

Medens jeg med rædselblandet Fryd betragtede dette Skue, forlod Indianeren og hans Hustru mig. Jeg søgte dem, idet jeg gik op ad Floden ovenfor Faldet, og snart fandt jeg dem paa et Sted, der stemte godt med deres Sorg. De havde lejret sig paa Græsset sammen med nogle Oldinge, og i deres Nærhed laa Menneskeknokler, indsvøbte i Dyreskind. Forbavset over alt det, jeg havde set i de sidste Par Timer, satte jeg mig ved Siden af den unge Moder og sagde til hende: „Hvad betyder alt dette, min Søster?“ Hun svarede: „Det er Fædrelandets Jord og vore Fædres Aske, som følger os i vor Landflygtighed.“ „Og hvorledes,“ udbød jeg, „har I da lidt en saadan Ulykke?“ Celutas Datter svarede: „Vi er Resterne af Natchezindianerne. Efter det Blodbad, Fransk mændene anrettede paa os for at hævne deres Brødre, fandt de af os, som undslap, et Tilflugtssted hos vore Naboer, Chikassafolket. Vi holdt os længe i Ro der; men for syv Maaner siden bemægtigede de

hvide fra Virginien sig vort Land, idet de sagde, at en Konge i Eyropa havde givet dem det. Vi vendte Øjnene mod Himlen, og gav os paa Vej ud i Ørknen medbringende vor Faders Støv. Jeg nedkom under Marchen; og da min Mælk, paa Grund af min Sorg, var daarlig, døde Barnet deraf.“ Idet den unge Moder sagde dette, tørrede hun Øjnene med sit Haar. Ogsaa jeg græd.

Snart efter sagde jeg: „Min Søster, lad os bede til den store Aand, alt .sker efter hans Vilje. Vi ere alle rejsende; vore Fædre have været det som vi; men der gives et Sted, hvor vi skal hvile ud. Hvis jeg ikke frygtede for, at du vilde finde min Tunge ligesaa letfærdig og nysgerrig som de andre hvides, vilde jeg spørge dig, om du har hørt tale om Chactas af Natchezindianernes Stamme?“ Ved disse Ord saa Indianerkvinden paa mig og sagde: „Hvem har talt til dig om Chactas?“ Jeg svarede „Det har Visdommen“. Indianerkvinden sagde: „Jeg vil sige dig, hvad jeg véd, fordi du har jaget Fluerne fra min Søns Lig, og fordi du nylig talte smukke Ord om den store Aand. Jeg er René den Evropaærs Datterdatter. Chactas, som var bleven døbt, og min ulykkelige Bedstefader René omkom i Blodbadet.“ „Mennesket gaar al Tid fra Smerte til Smerte“ svarede jeg og bøjede mit Hoved. „Du kunde maaske ogsaa fortælle mig noget om Fader Aubry?“ „Han har ikke

været lykkeligere end Chaetas“ sagde Indianerkvinden. „Cherokeserne, der hader Fransk-mændene, opdagede hans Missionsby. De bleve ledte derhen ved Lyden af en Klokke, som man ringede med for at hjælpe de vejfarende. Fader Aubry kunde godt have frelst sit Liv, men han vilde ikke forlade sine Børn og blev for at opmuntre dem til at dø som han. Han blev brændt under store Pinsler; men ingen hørte noget Ord fra ham, der gjorde hans Gud Skam eller hans Fædreland Vanære. Midt under sine Lidelser vedblev han at bede for sine Bødler og at tage Del i de andre Ofres Skæbne. For at fravriste ham et Tegn paa Svaghed førte Cherokeserne en kristen vild frem for ham, som de havde lemlæstet paa det frygteligste. Men de blev meget overraskede ved at se den unge Mand kaste sig paa Knæ og kysse den gamle Eneboers Saar, og Oldingen raabe til ham: „Min Søn, vi er bleven et Skuespil for Engle og Mennesker.“ Indianerne blev rasende og borede et rødglødende Jærn ind i hans Strube. Da kunde han ikke mere trøste Menneskene — og han udaandede.

Man siger, at Cherokeserne, som dog ellers er vant til at se vilde lide med Taalmodighed, ikke kunde lade være at indrømme, at der i Fader Aubrys ydmyge Aand havde været noget, som var dem ukendt, og som overgik alt jordisk Mod. Flere af dem omvendte Fader Aubrys Død til Kristendommen.

Nogle Aar efter vendte Chactas tilbage fra de hvides Land. Han fik da at høre om den hellige Mands Ulykke, og han drog af Sted for at hente hans og Atalas Aske. Han kom til det Sted, hvor Missionsbyen havde ligget, men han kunde knap kende det igen. Søen var gaaet over sine Bredder, og Prærien havde forvandlet sig til en Sump; den naturlige Bro var styrtet sammen og havde begravet Atalas Hvilested og Dødningehaven under sine Ruiner. Chactas strejfede længe om paa disse Steder; han besøgte Eneboerens Hytte, som han fandt fuld af Brombærranker og Hindbærbuske, i hvis Skjul en Hind gav sit Kid Die. Han satte sig paa den Klippe, hvor de havde vaaget over den døde — nu laa der kun nogle Fjer af en Trækfugls Vinge. Som han sad der i svag Graad, kom Missionærens Hus-Slange ud af de nære Buske og snoede sig for hans Fødder. Chactas varmede denne trofaste Ven, der nu var ene mellem Ruinerne, ved sit Bryst. Utalissis Søn har fortalt, at han flere Gange, naar Natten faldt paa, har troet at se Atalas og Fader Aubrys Skikkelser hæve sig af Tusmørkets Taager. Disse Syner fyldte ham med religiøs Frygt og sorgblandet Fryd.

Efter forgæves at have søgt sin Søsters og Eremittens Grave var han ved at forlade Stedet, da Hinden oppe fra Hulen gav sig til at løbe foran ham. Den standsede ved Foden

af det store Kors. Dette Kors var da halvt omgivet af Vand; dets Træ var mosdækt, og Ørkenens Pelikan plejede at slaa sig ned paa dets ormædte Arm. Chactas antog, at den erkendtlige Hind havde ført ham til sin Værts Hus. Han ledte under Klippestykket, der før tjente til Alter, og fandt der Knoklerne af en Mand og en Kvinde. Han tvivlede ikke paa, at det jo var Præsten og Jomfruen, som maaske Englene havde begravet der; han hyllede dem i Bjørneskind og begav sig tilbage til sit Land med disse kostbare Levninger, der raslede paa hans Skulder som et Dødens Pilekogger. Om Natten lagde han dem under sit Hoved, og han drømte om Dyd og Elskov. O fremmede, betragt dette Støv og Chactas' eget!“

Da Indianerkvinden havde sagt de sidste Ord, stod jeg op, nærmede mig de hellige Relikvier og kastede mig tavs ned for dem. Og idet jeg derpaa fjærnede mig med lange Skridt, udbød jeg: „Saaledes foregaar alt paa Jorden, der er godt, dydigt og fint! O Meneske, du er kun en hurtig forbifarende Skygge, en smertelig Drøm; der kun lever i Ulykken; der kun er noget værd ved din Sjæls Sorrigfuldhed og dine Tankers evige Tungsind!“

Disse Ideer beskæftigede mig hele Natten. Næste Morgen forlod mine Værter mig. De unge Krigere aabnede Toget. Hustruerne sluttede det. De første vare belæssede med de hellige Relikvier, de sidste bar deres Spæde-

børn. Oldingene gik langsomt i Midten — mellem deres Forfædre og deres Afkom, mellem Minderne og Haabet, mellem de tabte Slag og det kommende Fædreland. O, hvor mange Taarer udgydes der ikke, naar man saaledes forlader sin fædrene Jord — naar man oppe fra Bakkekammen for sidste Gang ser ned paa Taget, hvorunder man er født, og Floden ved Hytten, som vedbliver sit sorgfulde Løb over Hjemlandets øde Marker!

Ulykkelige Indianere, som jeg har set strejfe om i den nye Verdens Ørkener med Eders Fædres Aske! I, som trods al Eders Elendighed har skænket mig Gæstfrihed, den jeg nu ikke vilde kunne gengælde Eder. Ti lige som I strejfer jeg rundt, overladt til Menneskenes Forgodtbefindende; men jeg er mindre lykkelig i min Landflygtighed — jeg har ikke mine Fædres Støv med mig.

